

VILNIAUS RAJONO SAVIVALDYBĖS KONTROLĖS IR AUDITO TARNYBA

Audito ataskaita
„Viešųjų pirkimų organizavimas savivaldybės administracijoje ir seniūnijose“

2022 sausio 21 d. Nr. PA-1

Vilnius

Su audito ataskaita galima susipažinti
interneto puslapyje

www.vrsa.lt

TURINYS

PAGRINDINIAI FAKTAI	3
SANTRAUKA	4
AUDITO REZULTATAI	7
1. Viešųjų pirkimų sistemos efektyvumą savivaldybės administracija ir seniūnijos nevertina.	7
1.1. Pirkimų organizavimas ir vykdymas teisiškai reglamentuotas.	8
1.2. Viešųjų pirkimų efektyvumo rodikliai	13
1.3. Viešųjų pirkimų efektyvumą skatinančios priemonės.....	17
2. Vidaus kontrolės užtikrinimas – priemonė racionalesniam lėšų panaudojimui	18
2.1. Pirkimų sutaupytos lėšos neapskaičiuojamos.....	18
2.2. Galutinis sutarties rezultatas nevertinamas	19
2.3. Būdas pirkimus atlikti efektyviau – centralizuoti, konsoliduoti pirkimus	19
Rekomendacijų įgyvendinimo planas	22
Priedai	23

PAGRINDINIAI FAKTAI

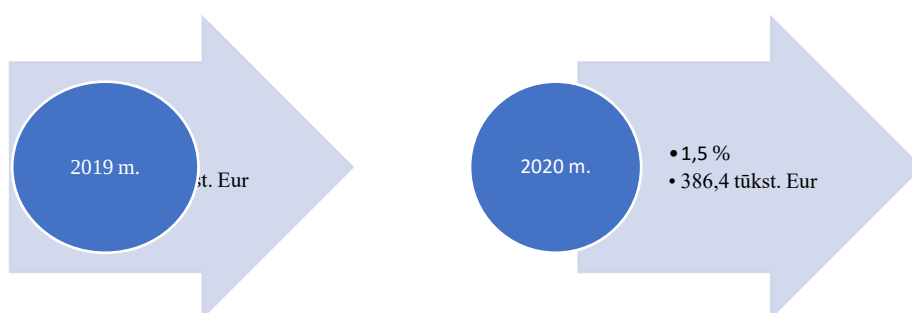
2019 m. 434 viešųjų pirkimų skaičius, ~28 mln. Eur

2020 m¹. 594 pirkimai, ~32 mln. Eur

SAVIVALDYBĖS ADMINISTRACIJOJE 2020 m.:

Mažos vertės pirkimai 10 proc. nuo visų pirkimų,

tarptautinių ir supaprastintų pirkimų CVP IS priemonėmis **100 proc.**

Savivaldybės administracijos Centralizuoti pirkimai švieslentės duomenimis²

¹ 2020 m. pirkimų struktūroje pagal rūšis: Darbai ~28 mln. Eur; Paslaugos ir prekės – po 2 mln. Eur;

² Rodiklio reikšmė yra sąlygota objektyviomis aplinkybėmis ir tiesiogiai priklauso nuo perkančiosios organizacijos poreikių (pirkimų struktūros);

SANTRAUKA

Audito svarba

Viešųjų pirkimų organizavimo Vilniaus rajono savivaldybės administracijoje ir seniūnijose veiklos auditas suplanuotas Vilniaus rajono savivaldybės kontrolės ir audito tarnybos 2021 m. veiklos plane, jam pritarta 2020 m. spalio 27 d. Vilniaus rajono savivaldybės Kontrolės komiteto posėdžio protokolu Nr.T12-12, atliktas vykdant savivaldybės kontrolieriaus 2021 m. liepos 1 d. pavedimą Nr. PP-2.

Šalies mastu, 2021-2030 m. pažangos programoje vienas iš prioritetinių darbų - didinti viešųjų pirkimų sistemos efektyvumą³. Vienos didžiausių savivaldybių Lietuvoje (1 priedas) „Vilniaus rajono savivaldybės, 2016 - 2023 m. strateginės plėtros plano dokumente: „*didinti viešojo administravimo efektyvumą*“, „*vykdyti savivaldybės administravimo procesų ir procedūrų optimizavimą*“ numatyti uždaviniai apima ir viešųjų pirkimų, kaip sistemos/proceso funkcionavimo tobulinimą.

Susiformavę viešųjų pirkimų temomis stereotipai dažnai menkina ne tik savivaldybės kaip institucijos vaidmenį bet ir visuomenės pasitikėjimą. 2020 m. „Lietuvos korupcijos žemėlapyje“ pažymėtos opiausios situacijos kai: *viešuosius pirkimus rengiantys asmenys tikslingai apriboja pirkimų specifikacijas, kad reikalavimus galėtų atitikti tik konkrečios įmonės, viešųjų pirkimų sutartys reguliariai sudaromos su tais pačiais pirkimų dalyviais, nors yra ir kitų potencialiai tinkamų tiekėjų pasiūlymų ir kt.* – taip manančių virš 40 proc. respondentų⁴.

Igyvendinant savivaldybės strateginius tikslus⁵ kasmet didėja vykdomų viešųjų pirkimų skaičius ir vertė. Todėl VP sistemos efektyvus funkcionavimas – priemonė pasiekti tikslus racionaliai panaudojant lėšas.

Atliekant auditą, teikiami audito pastebėjimai, rekomendacijos, geroji praktika, siekiama didinti viešojo sektoriaus efektyvumą ir jo kuriamą naudą visuomenei.

Audito tikslas ir apimtis

Tikslas – įvertinti, ar Savivaldybės administracijos ir seniūnijų viešųjų pirkimų sistema (pirkimų planavimas, organizavimas, vykdymas ir kontrolė) veikia efektyviai ir lėšos naudojamos racionaliai. Vertinsime ar:

1. VP sistema savivaldybėje atitinka visus keliamus reikalavimus? (2020 m. organizuojant, vykdant viešuosius pirkimus bei jų pagrindu sudarant sutartis laikytasi VP reglamentuojančių teisės aktų reikalavimų), o kontrolės sistema užtikrina, kad pirkimai buvo vykdomi ne tik teisėtai, skaidriai bet ir efektyviai;
2. Lėšos naudojamos racionaliai?

³ Vyriausybė patvirtino 2021–2030 m. nacionalinį pažangos planą (toliau – Planas)

⁴ <https://www.stt.lt/naujienos/7464/lietuvos-korupcijos-zemelapis-2020-stebimos-kysininkavimo-mazejimo-tendencijos-bet-korupcijos-problema-islieka-aktuali:3066>

⁵ <http://www.vrsa.lt/go.php/lit/VILNIAUS-RAJONO-SAVIVALDYBES-STRATEGINIAI-PLETROS-PLANAI/2015> Vilniaus rajono savivaldybės tarybos 2014 m. liepos 25 d. sprendimas Nr. T3-263 „Dėl Vilniaus rajono savivaldybės 2016 – 2023 m. Strateginio plėtros plano patvirtinimo“ su vėlesniais patikslinimais.

3. Yra galimybė pirkimus atlikti efektyviau.

Audituojami subjektai – Vilniaus rajono savivaldybės: administracija, Avižienių seniūnija, Bezdonių seniūnija, Buivydžių seniūnija, Dūkštų seniūnija, Juodšilių seniūnija, Kalvelių seniūnija, Lavoriškių seniūnija, Maišiagalos seniūnija, Marijampolio seniūnija, Medininkų seniūnija, Mickūnų seniūnija, Nemenčinės seniūnija, Nemėžio seniūnija, Paberžės seniūnija, Pagirių seniūnija, Riešės seniūnija, Rudaminos seniūnija, Rukainių seniūnija, Sudervės seniūnija, Sužionių seniūnija, Šatrininkų seniūnija, Zujūnų seniūnija, Nemenčinės miesto seniūnija.

Audituojamas laikotarpis – 2020 metai (analizuojant tendencijas ir pokyčius naudoti ir kitų metų duomenimis 2019 m., 2021m. I pusm.).

Audito objektas – viešųjų pirkimų organizavimas, vykdymas, lėšų panaudojimas.

Auditui naudojome Viešųjų pirkimų tarnybos, Valstybės kontrolės, Vilniaus rajono savivaldybės administracijos Centralizuoto vidaus audito skyriaus 2020 m. atliktų VP auditų, patikrinimų išvadas bei teiktas rekomendacijas.

Auditas atliktas pagal tarptautinius aukščiausiųjų audito institucijų standartus.

Audito apimtis ir metodai aprašyti priede „Audito duomenų rinkimo ir vertinimo metodai“ (2 priedas, 24-25 psl.).

Audito ataskaitoje pateikiami tik audito metu atlikti ir nustatyti dalykai. Audito atlikimo metu darytina prielaida, kad visi pateikti duomenys yra teisingi, išsamūs ir galutiniai, o jų kopijos atitinka originalus.

Auditą atliko – Savivaldybės kontrolės ir audito tarnybos: patarėja Irena Narkevič (grupės vadovas), vyr. specialistas Jaroslav Rimoit (iki 2021-11-05).

Rekomendacijos, jų įgyvendinimo priemonės, terminai, atsakingi subjektai pateikti ataskaitos dalyje „Rekomendacijų įgyvendinimo planas“ (22 psl.).

Pagrindiniai audito rezultatai

2019 – 2020 m. Savivaldybės administracijoje ir seniūnijose vykdomų viešųjų pirkimų skaičius ir vertė (apimtis) augo. 2019 m. Savivaldybės administracijoje ir seniūnijose atlikti 434 pirkimai, kurių vertė ~ 28 mln. Eur, 2020 m. – 594 pirkimai, ~ 32 mln. Eur.

2020 m. Savivaldybės administracijoje mažos vertės pirkimai pagal vertę sudarė 10 proc. nuo visų pirkimų. Tarptautiniai ir supaprastinti 100 proc. atlikti Centrinės viešųjų pirkimų informacinės sistemos priemonėmis.

1. Viešųjų pirkimų sistemos efektyvumą savivaldybės administracija ir seniūnijos nevertina.

Viešųjų pirkimų teisinį reglamentavimą VPĮ nustato minimaliai: viešųjų pirkimų valdymo ir atlikimo tvarką, viešųjų pirkimų subjektų teises, pareigas ir atsakomybę, viešųjų pirkimų sutarčių vykdymą ir kt. Viešųjų pirkimų tarnyba dėl konkrečių procedūrų parengusi rekomendacijas, tikslu padėti perkančiosioms organizacijoms vykdyti viešuosius pirkimus teisėtai, efektyviai ir skaidriai.

Perkančiosios organizacijos atsižvelgdamos į veiklos specifiką – pasitvirtina savo vidiniais dokumentais visą reikalingą dokumentų paketą: taisykles, aprašus ir kt., tam, kad konkretizuoti teisinės nuostatas aiškiais praktiniais žingsniais. Vykdamt pirkimus SA vadovaujasi Kokybės vadybos sistemos (toliau – KVS) procedūros „Pirkimas“ aprašymu. Šis aprašas nėra patvirtintas direktoriaus įsakymų.

- VPĮ dažnai besikeičiantis dokumentas todėl atliekamų procedūrų procesai turi būti peržiūrimi ir aktualizuojami. „Pirkimo“ procedūros neaktualizuotos, procesai neatnaujinti. Dėl to, kad Organizacijos periodiškai neperžiūri savo vykdomo proceso „Pirkimas“, pats procesas netobulėja, administracinės sąnaudos nemažėja (1.1 poskyris, 8 psl.).
- 2019 - 2021m. Savivaldybės administracijoje⁶ viešųjų pirkimų planai buvo tikslinami vidutiniškai 20 kartų. 2020 m. daugiau kaip pusę seniūnijų neturėjo sudarytų ir paviestintų pirkimų planų. Nustatydami pirkimo vertes negavome įrodymų dėl rinkos tyrimų atlikimo. Šią pareigą atlieka pirkimų iniciatoriai savo nuožiūra. Todėl tobulintinas Savivaldybės administracijos ir seniūnijų planavimas, vykdamt poreikių formavimą, pirkimų planavimą, iniciavimo ir pasirengimo jiems procesas (1.1 poskyris, 9 psl.).
- Savivaldybė neatlieka VP sistemos vertinimo, rodiklių/kriterijų nėra. Šalies mastu Švieslentės rodikliai neatspindi tikrosios ir objektyvios Savivaldybės administracijos (kaip perkančiosios organizacijos), situacijos. Galimoms VP efektyvumą skatinančioms priemonės numatyti būtina analizė, VP valdymo politikos (vizijos)savivaldybės lygmenyje kryptys ir bent kelių rodiklių nustatymas bei jų stebėjimas (1.2 poskyris, 13 psl.).
- Seniūnijose dirbančių su viešaisiais pirkimais darbuotojų kompetencijos, gebėjimai (pirkimų iniciatorių) – tobulinamos nepakankamai, kadangi pagrindinės jų vykdomos funkcijos nesusietos su viešais pirkimais. Pagrindinis potencialas sukaupintas savivaldybės administracijos Viešųjų pirkimų skyriuje ir Nuolatinėje pirkimo komisijoje (1.3 poskyris, 17 psl.).

2. Ar lėšos naudojamos racionaliai (išigyjama už rinkos kainą)?

Lėšų racionalų panaudojimą vykdamt pirkimus ir paskui vertinant kontrolės priemonėmis neatliekamas, nes tokia prievolė vidiniame dokumente nėra numatyta, todėl kiekviename pirkimo atlikimo etape išlieka rizika⁷ galinti įtakoti bendrą pirkimo rezultatą.

- Visus procesus būtina įvertinti, atnaujinti (nuo poreikio formavimo, planavimo, iniciavimo ir pasirengimo pirkimams, pirkimo procedūrų vykdymo, sutarčių sudarymo bei vykdymo, rezultatų vertinimo).
- Pirkimų iniciatoriams, planuojant vertes, nėra nustatyto reikalavimo kartu su planuojamais pirkimais pateikti kainą pagrindžiančių rinkos tyrimo duomenis.⁸

Savivaldybės administracija to paties tipo prekių ir paslaugų vertės skaičiuoja pasinaudodama elektroninėmis priemonėmis, tokiu būdu pasirenkamas racionaliausias pirkimo būdas.

Seniūnijose dažniausiai taikytas pirkimo būdas – neskelbiamos apklausos, tai mažina galimybę efektyviai vykdyti viešuosius pirkimus, sudaro rizikas galimai korupcijai pasireikšti (2.1 poskyris, 18 psl.).

⁶ <https://cvpp.eviesiejiirkimai.lt/PlannedProcurement/List>, VRSA svetainėje <https://viesiejiirkimai.vrsa.lt/index.php?1433149240>

⁷ Rizika – tikimybė, kad dėl tam tikrų vidinių arba išorinių veiksnių viešojo juridinio asmens bendrieji tikslai nebus įgyvendinti arba bus įgyvendinti netinkamai ir dėl to jis gali patirti nuostolių;

⁸ Pirkimams, kurių vertė didesnė 3000 Eur. ir raštu sudaroma sutartis.

- Atsakingi už sutarčių vykdymą nevertina galutinio sutarties įvykdymo, pasiektas/nepasiektas rezultatas. Tokia prievolė nenumatyta, nenustatyti kriterijai (2.2 poskyris, 19 psl.).
- Neišnaudojamos galimybės pirkimus centralizuoti, konsoliduoti (2.3 poskyris, 19 psl.)

Rekomendacijos

1. Siekiant užtikrinti efektyvų viešųjų pirkimų sistemos funkcionavimą, sukurti jos efektyvumą vertinimo (vertinanti?) mechanizmą:
  - 1.1. Aktualizuoti pirkimų organizavimo ir vykdymo teisinį reglamentavimą. Tobulinti viešųjų pirkimų planavimą;
  - 1.2. Vertinti VP sistemos efektyvumą savivaldybės ir atskirų PO mastu;
  - 1.3. Numatyti ir naudoti VP efektyvumą skatinančias priemones.
2. Siekiant lėšas naudoti racionaliai (įsigyti už rinkos kainą):
  - 2.1. Užtikrinti vidaus kontrolę VP srityje (pvz.: atsižvelgti į Pirkimų organizavimo ir vidaus kontrolės gaires);
  - 2.2. Įpareigoti atsakingus už sutarčių vykdymą vertinti pasiektą rezultatą;
  - 2.3. Atlikti parengamuosius darbus centralizuoti/konsoliduoti pirkimus: analizę dėl ekonominės naudos ir pirkimų efektyvumo.

AUDITO REZULTATAI

Atlikdami auditą vertinome VP atitikti teisės aktams ir racionalų lėšų panaudojimą. Vadovavomės nuostata, kad VP sistema Savivaldybės mastu⁹ veikia efektyviai kai jos sąnaudos neviršija sukuriamos naudos o viešieji pirkimai atlikti racionaliai panaudojus lėšas:

- Sukurta veikianti efektyvi VP sistema;
  - Atliekami pirkimai pasirenkant tinkamiausią ir efektyviausią pirkimo būdą;
  - Atsiskaitoma pagal sutartyje pasirašytas sąlygas (laiku, be pakeitimų ir papildomų apmokėjimų);
  - vertinami ir ieškomi būdai efektyvesniems pirkimams.
1. Viešųjų pirkimų sistemos efektyvumą savivaldybės administracija ir seniūnijos nevertina.

Savivaldybės administracija ir savivaldybės seniūnijos yra atskiros PO.

VP sistemą savivaldybės administracijos ir seniūnijų sudaro: reglamentuojančių VP dokumentų visuma, pirkimus inicijuojantys, vykdančios, prižiūrintys ir atliekantys darbuotojai, patys pirkimai, tiekėjai, sutartys, ir kt.

---

⁹ Valstybės mastu, Viešųjų pirkimų sistemą sudaro šie subjektai: viešųjų pirkimų politikos formuotojai, politikos įgyvendintojai, pirkimus vykdančios subjektai, tiekėjai, priežiūros ir kontrolės, teisėsaugos institucijos. 2018 m. gegužės 4 d. Valstybinio audito ataskaita Nr. VA-2018-P-900-1-4

Savivaldybės administracijoje Tarptautinius ir supaprastintus pirkimus, VPĮ nustatyta tvarka¹⁰ vykdo nuolatinė Viešųjų pirkimų komisija (toliau – VPK) pagal patvirtintą reglamentą¹¹, jos darbą organizuoja Viešųjų pirkimų skyrius (VPS).

Mažos vertės pirkimus¹² vykdo SA vadovo, seniūnų paskirti pirkimų organizatoriai, sudėtingesnių¹³ pirkimų – tikslinės viešųjų pirkimų komisijos. Skelbiamą apklausą (paskelbia CVP IS) vykdo savivaldybės administracijos Viešųjų pirkimų skyriaus ir seniūnijų specialistai. Neskelbiamą apklausą žodžiu arba raštu, vykdo skyrių, seniūnijų darbuotojai (dažniausiai tai pirkimų iniciatoriai).

1.1. Pirkimų organizavimas ir vykdymas teisiškai reglamentuotas.

Nagrinėjome perkančiųjų organizacijų (poreikio formavimo, planavimo, iniciavimo ir pasirengimo pirkimams, pirkimo procedūrų vykdymo, sutarčių sudarymo bei vykdymo, rezultatų vertinimo) procesus:

- ar nustatyta pirkimų organizavimo tvarka nuo pirkimų poreikio formavimo iki pirkimo sutarties sudarymo arba, jeigu pirkimo sutartis nebuvo sudaryta, iki pirkimo procedūros pabaigos;
- ar patvirtintos standartinės dokumentų, susijusių su pirkimų planavimu, vykdymu ir sutarčių kontrole, formos.

Savivaldybės administracija vadovaujasi kokybės vadybos sistemos „Pirkimas“ pirkimo procedūromis, kuri reglamentuoja savivaldybės administracijos ir jos teritorinių padalinių (seniūnijų) prekių, paslaugų ir darbų pirkimų organizavimo tvarką¹⁴.

Kai kurios seniūnijos 2020 m. patvirtino savo tvarkas:

Pvz: Mickūnų seniūnijos 2020-01-02 seniūno įsakymu Nr. VP-01 patvirtinta „Vilniaus rajono savivaldybės administracijos Mickūnų seniūnijos viešųjų pirkimų organizavimo ir vykdymo tvarka“, Nemenčinės miesto 2020-03-06 seniūno įsakymas Nr. A27(44)-5 "Dėl Nemenčinės miesto seniūnijos viešųjų pirkimų organizavimo ir vykdymo tvarkos patvirtinimo", Riešės seniūnijos 2020-05-29 seniūno įsakymas A27(37)-4(1.2) „Viešųjų pirkimų organizavimo ir vidaus kontrolės taisyklės“.

Nors pirkimus reglamentuojantys teisės aktai nenustato pareigos nustatyti pirkimo organizavimo ir vidaus kontrolės mechanizmus, VPT yra parengusi pirkimų organizavimo ir vidaus kontrolės taisykles¹⁵, kuriomis verta pasinaudoti sukuriant/patobulinant savo PO vidinius dokumentus. Aprašo 15 punkte nurodyta, kad *Pirkimų organizavimo tvarką perkančioji organizacija nustato vidaus dokumentuose*: kas vizuoja, pildo ir pasirašo paraiškas, su kuo jas derina, kokie darbuotojai kokius pirkimus atlieka ir t.t. – tai yra, šioje tvarkoje nurodoma visa organizacinė tvarka, o VPT patvirtintas Aprašas reglamentuoja pirkimų vykdymo (o ne jų vykdymo

¹⁰ VPĮ 25 str.1d

¹¹ 2019-07-16 Administracijos direktoriaus įsakymas Nr. A.27(1)-1818;

¹² pagal Viešųjų pirkimų tarnybos patvirtintą mažos vertės pirkimų tvarkos aprašą

¹³ Procedūros „Pirkimas“ 6.17 p. Jeigu pirkimo objektas yra sudėtingas, o pasiūlymams nagrinėti ir vertinti reikia specialių žinių, į darbo grupę Perkančiosios organizacijos vadovo sprendimu gali būti įtraukti ekspertai, nesantys Komisijos nariais.

¹⁴ 2.1 ir 2.2 yra prieštaringi, vienas nustato kam procedūra taikoma (seniūnijoms) kitas, 2.2. p. procedūros nuostatos yra rekomendacinio pobūdžio.

¹⁵ Tik žinodami, kuris subjektas yra atsakingas už tam tikrų funkcijų vykdymą konkrečiame pasirengimo pirkimui, pirkimo procedūrų ar sutarties vykdymo etape ir užtikrindami viso proceso valdymą, galime tikėtis tinkamai vykdyti pirkimus reglamentuojančių teisės aktų nustatytas pareigas, užtikrinti pirkimų vykdytojo veiklos planų įgyvendinimą, sutartinių įsipareigojimų tretiesiems asmenims laikymąsi bei pagal pirkimo sutartį gaunamo rezultato atitikimą tam, kas buvo numatyta pirkimo dokumentuose.

organizavimo) tvarką: poreikių formavimą, pirkimų planavimą, iniciavimą ir pasirengimą jiems, pirkimų vykdymą, pirkimo sutarties sudarymą, jos vykdymą ir gautų rezultatų įvertinimą.

Pirkimų planavimo etapas pagal atlikta darbuotojų apklausą atrodo sekančiai: Pirkimų iniciatoriai ateinantiems metams numatomus pirkimus planuoti pradeda kiekvienų metų ketvirtą ketvirtį. Jie iki kiekvienų kalendorinių metų gruodžio 31 d., gavę iš Biudžeto planavimo skyriaus informaciją apie atitinkamiems metams galimus skirti maksimalius asignavimus ir suderinę su Biudžeto planavimo skyriumi būtinų lėšų Perkančiosios organizacijos pirkimams poreikį, pateikia Pirkimų administratoriui informaciją apie poreikį įsigyti prekių, paslaugų ar darbų ateinančiais kalendoriniais metais, pagal nustatytą formą¹⁶. Savivaldybės administracijoje Viešųjų pirkimų skyriui kiekvienas skyrius pateikia savo poreikį, taip sudaromas bendras VP planas. Tai atitinka teisės aktais reglamentuotam procesui.

Išanalizavus viešųjų pirkimų planavimo etapo reglamentavimą ir faktinę situaciją, nustatyta kad savivaldybės administracijos viešųjų pirkimų planai audituojamais metais buvo keičiami: 2019 m. – 16, 2020 m. – 21, 2021m. – 25 kartų.

Pirkimų iniciatoriai atlikę rinkos tyrimą, įvertina galimybę prekes, paslaugas ir darbus įsigyti naudojantis CPO elektroniniu katalogu; CVP IS priemonėmis, nustato pirkimo tipą ir orientacinį pirkimo būdą. Taip reglamentuoja „Pirkimas“ dokumentas. Praktiškai pirkimų iniciatoriai¹⁷ pirkimui numato tiek lėšų, kiek faktiškai buvo panaudota praeitais metais. Tai netolygu rinkos atlikimui, todėl procesas tobulintinas.

Toliau Pirkimų administratorius, gavęs iš Pirkimo iniciatorių informaciją apie numatomus vykdyti pirkimus, apibendrina ir susistemina informaciją apie einamaisiais metais numatomus vykdyti pirkimus, vadovaudamasis *Viešųjų pirkimų įstatymu* ir *Numatomo viešojo pirkimo vertės skaičiavimo metodika* apskaičiuoja numatomų pirkimų vertes; atsižvelgdamas į numatomą pirkimo vertę nustato pirkimo tipą ir pirkimo būdą, atsižvelgdamas į numatomą sutarties sudarymo datą, numatomą pirkimo dokumentų rengimo ir pirkimo procedūrų vykdymo trukmę, orientacinį pirkimo būdą, nustato kiekvieno pirkimo orientacinę inicijavimo datą. Kiekvienu konkrečiu atveju, pirkimo dokumentų rengimo trukmė nustatoma atsižvelgiant į pirkimo objekto sudėtingumą, pirkimo procedūrų trukmę – į pirkimo būdą, laiką reikalingą pasiūlymui parengti ir kt.

Iki einamųjų kalendorinių metų vasario 28 d. parengia Pirkimų plano projektą, pagal formą ir teikia derinti Biudžeto planavimo skyriui ir Pirkimo iniciatoriams. Suderintas Pirkimų planas ne vėliau kaip iki einamųjų kalendorinių metų kovo 15 dienos teikiamas tvirtinti Perkančiosios organizacijos vadovui. Patvirtintas Pirkimų planas pateikiamas Pirkimų administratoriui ir Pirkimo iniciatoriams pagrindinėms pirkimo sąlygoms rengti.

Pirkimų administratorius, gavęs Perkančiosios organizacijos vadovo patvirtintą Pirkimų planą, jo pagrindu rengia tais metais planuojamų atlikti viešųjų pirkimų suvestinę, ir ne vėliau negu iki

¹⁶ Kokybės vadybos sistemos „Pirkimas“ procedūros 6.22 p.;

¹⁷ Atlikdamas rinkos tyrimą pirkimo iniciatorius pats pasirenka, kokius duomenis rinkti – pirminius, t. y. originalius duomenis, kurie renkami specialiai konkrečiam pirkimui, ar antrinius, t. y. tokius duomenis, kurie jau buvo surinkti anksčiau ir kuriuos galima visiškai ar iš dalies panaudoti sprendžiant susidariusią problemą.

einamųjų biudžetinių metų kovo 15 d. *Viešųjų pirkimų įstatymo* 7 straipsnio 1 dalyje nustatyta tvarka ją paskelbia CVP IS.

Pirkimo sutarčių vykdymą (Perkančiosios organizacijos ir tiekėjo įsipareigojimų vykdymo, pristatymo (atlikimo, teikimo) terminų laikymosi koordinavimą (organizavimą), taip pat prekių, paslaugų ir darbų atitikties pirkimo sutartyse numatytiems kokybiniais ir kitiems reikalavimams stebėseną, tiekėjo finansinių įsipareigojimų (baudos, netesybos) vykdymą) koordinuoja Pirkimo sutartį kuruojantis asmuo¹⁸. Dažniausiai pirkimų iniciatoriai ir yra atsakingi už sutartį, paskiriami Administracijos direktoriaus, seniūno įsakymu. Kiekvienas atliktas pirkimas registruojamas Pirkimų žurnale.

Audito metu patikrinome PO užpildytus žurnalus: Savivaldybės administracijos viešųjų pirkimų ir kitų skyrių (kurie iniciavo pirkimus) bei seniūnijų.

Taikoma procedūra „Pirkimas“ reglamentuoja pirkimų planavimą, organizavimą ir didžiąja dalimi atitinka teisės aktų reikalavimus. Trūksta pirkimo sutarčių rezultatų įvertinimo.

Pirkimo sutarties vykdymą¹⁹, terminų laikymosi koordinavimą (organizavimą) ir kt. atlieka pirkimo sutartį kuruojantis asmuo. Atsakingą paskiria Administracijos direktorius atskiru įsakymu. Audito metu nepavyko įsitikinti kuom skiriasi kuruojantis ir atsakingas asmuo. Neaišku kas kokia forma įvertiną konkrečią sutartį ir pagal kokius rodiklius, kriterijus. Ar tai kas buvo planuota ir gauta?

Pirkimo procesą nuo iniciavimo iki sutarties vykdymo stebėsenos vertinome sutarčių su UAB „Rejspa“²⁰ pavyzdžiu. 2020-01-24 Pirkimo paraiškoje Nr. VP-13 „Dėl spaudos paslaugų lenkų kalba leidžiamame laikraštyje“ numatyta pirkimo vertė 110 tūkst. Eurų. Vykde pirkimą Savivaldybės administracijos viešųjų pirkimų komisija. 2020 m. sausio 24 d. protokolas Nr. VP2-5 „*kadangi panašių paslaugų (grupė 798...) bendra vertė viršija paslaugų pirkimo vertę taikoma atliekant mažos vertės pirkimą ir neviršija tarptautinės pirkimo vertės ribos, komisija nusprendė pirkimą organizuoti supaprastinto atviro konkurso būdu*“ (CPO kataloge nėra spaudos paslaugų, atitinkančių poreikio). Spaudos paslaugų leidžiamame vietiniame laikraštyje pirkimas atliktas siekiant, kad Vilniaus rajono savivaldybės skleidžiama ir platinama informacija pasiektų ir būtų prieinama kuo daugiau rajono gyventojų. Savaitraščiai yra leidžiami lietuvių ir lenkų kalbomis, tokiu būdu informacija yra prieinama Vilniaus rajono visuomenei. Kiekvieną savaitę laikraščiuose abiem kalbomis publikuojami straipsniai, kuriuose pristatomi savivaldybės ir pavaldžių įstaigų nuveikti darbai, teikiamos gyventojams paslaugos ir galimybės jomis naudotis, pateikiama informaciją apie Tarybos priimtus sprendimus ir jų tikslus, talpinami skelbimai (informacija apie nekilnojamojo turto pardavimus, kvietimai teikti paraiškas įvairiems projektams ir pan.), pagal teisės aktuose nustatytus reikalavimus dėl informacijos viešinimo. Per vietinę spaudą pasiekta būtent šiai savivaldybei aktuali auditorija. Pirkimo vertė nustatyta atsižvelgus į turimą savivaldybės biudžetą, įvertinus ankstesnių metų pirkimus, ankstesnius sandorius, tų metų infliaciją, publikuojamos informacijos kiekį. Tą atliko pirkimo iniciatorius – Viešųjų ir tarptautinių ryšių skyrius. Už 2020 m. kovo 18 d. Paslaugų viešojo pirkimo-pardavimo sutartį Nr. A56(1)-346-(3.18) „Dėl spaudos paslaugų lenkų kalba leidžiamame vietiniame laikraštyje pirkimo“ ir 2020 m. liepos 10 d. Paslaugų viešojo pirkimo-pardavimo sutartį

¹⁸ Kokybės vadybos sistemos „Pirkimas“ procedūros 3.8 p.

¹⁹ Kokybės vadybos sistemos „Pirkimas“ procedūros 6.70 - 86 p.

²⁰ 2021-11-24 Kontrolės komiteto posėdžio protokolas Nr. T12-3;

Nr. A56(1)-830 „Dėl spaudos paslaugų lietuvių kalba leidžiamame vietiniame laikraštyje pirkimo“ administracijos direktoriaus įsakymais²¹ paskirtas atsakingas asmuo.

Audito metu surinkome informaciją apie tai, kaip iš tikrųjų vyksta atsiskaitymo pagal sutartis procedūros: pateiktų sąskaitų apmokėjimui sutikrinimas su užsakymų apimtimis ir kt. Atsakingas už sutartis keitėsi, tačiau AD įsakymo dėl pakeitimo nėra. Tai atlieka kitas darbuotojas laikinai vykstantis nesančio darbuotojo funkcijas (pareigybės lygmeniu, ne asmeninės atsakomybės). Kontrolė užsakomų ir publikuojamų informacijos kiekių (pagal spausdinamą plotą) nevedama, sutikrinami sąskaitose įrašyti užsakymų rekvizitai. Išlaidos už 2019 m. sudarė 31 219,37 EUR; 2020 m. – 22 529,16 EUR – savivaldybės biudžeto lėšų pagal pateiktas iš UAB „Rejspa“ sąskaitas. Atsakingas stebi, kad mokėjimai neviršytų sutartyje įrašytų sumų.

Procedūros „Pirkimas“ prieduose yra nustatytos formos dokumentams: numatomų prekių, paslaugų ir darbų pirkimų sąrašui, planui, pirkimų plano patikslinimui, pirkimo paraiškos, užduoties, pranešimo apie įvykdytą arba nutrauktą pirkimo sutartį, metinei viešųjų pirkimų ataskaitai, supaprastinto pirkimo pažymos ir pirkimo žurnalo. Nustatytoje ir patvirtintoje (dokumento) apie ketinimą pradėti mažos vertės neskelbiamą pirkimą, formoje (iki 3 000 Eur be PVM) nėra galimybės įvertinti ar pirkimo objektui nustatytų reikalavimų visuma atitinka bent tris skirtingus gamintojus.

Pagal gautus audito metu iš seniūnijų duomenis²² *Sudarytų pirkimų planų 2020 m. neturėjo 61 proc. seniūnijų (14 iš 23), tik kelios paviešino Centrinėje viešųjų pirkimų informacinėje sistemoje.* Be viešųjų pirkimų planų paskelbimo IS skelbiamos ir ataskaitos, sudarytos sutartis, jų pakeitimai. Perkančiosios organizacijos (seniūnijos) nepaskelbus laimėjusio dalyvio pasiūlymų ir sudarytų sutarčių, pažeidė Įstatymo 86 str. 9 dalies reikalavimus ir Įstatymo 17 str. 1 dalyje įtvirtintą skaidrumo principą. Avižienių, Paberžės ir Šatrininkų seniūnijos CVP IS, sutarčių viešinimo posistemėje, nepaskelbė nei vienos laikotarpiu nuo 2019-01-01 iki 2021-06-30 sudarytos sutarties.

Nustatyta, kad Buivydžių seniūnija kelių greideriavimo darbams pirkti pasirinko netinkama pirkimo būdo: pritaikė neskelbiamos apklausos pirkimo būdą, o turėjo būti taikomas skelbiamos apklausos.

Nors pirkimų planavimo, vykdymo ir sutarties vykdymo kontrolės procese dalyvaujantys asmenys yra numatyti, apibrėžtos jų funkcijos ir atsakomybė - kontrolinis mechanizmas bei rezultatų vertinimas nedetalizuoti. Todėl procedūrą „Pirkimas“ reikia aktualizuoti vykdomo proceso (gerosios praktikos) pavyzdžiu ir numatyti prevencinę pirkimų vykdymo kontrolę.

Pagal atliktą seniūnijų ir administracijos skyrių darbuotojų apklausą, kurios tikslas buvo įvertinti kiek darbuotojų dirba su VP, kokios patiriamos sąnaudos ir kt. nustatėme: savivaldybės administracijoje (24 skyriuose²³) 2021 liepos 1d. dirbo iš viso 291 darbuotojas, iš jų 7 darbuotojai (t. y. 2,4 proc.) atliko tik su viešaisiais pirkimais funkcijas (tai Viešųjų pirkimų skyriaus darbuotojai). 23 seniūnijose iš viso dirbo 345²⁴ darbuotojai, kurių funkcijos su viešaisiais pirkimais yra papildomos (kaip ir Savivaldybės administracijos kitų skyrių darbuotojų, kurie atlieka iniciatorių, organizatorių funkcijas arba yra VP komisijos nariais). Seniūnijų darbuotojų pagrindinės veiklos funkcijos koncentruotos su seniūnijų veiklos funkcijų atlikimu, atskirų pareigybų seniūnijos neturi, todėl

²¹ 2020-03-27 Nr.A27(1)-753 ir 2020-07-17 Nr.A27(1)-1918 „Dėl atsakingo asmens...“

²² Atsakymai į 2021-09-22 SKAT raštą Nr.S-53 „Dėl duomenų pateikimo“;

²³ Ir darbuotojai nepriklausantys skyriams

²⁴ 2021-01-12 įs. Nr. A27(1)-66, 2020-12-31 įs. Nr. A27(1)-68 -DS; 2021-02-19 įs. Nr. A27(1)-390, 2 pr. -VT;

darbuotojai nesiekia kaupti ir valdyti būtinųjų kompetencijų šioje srityje. Daliai darbuotojų su VP funkcijos įrašytos į pareigybes kaip viena iš 5 – 10 bendrai vykdomų. Darbuotojai, atliekantys ne tik su VP susijusias funkcijas vidutiniškai 10 – 50 proc. savo darbo laiko skiria VP. Didelės laiko sąnaudos, kadangi kompetencijos VP procedūrose nepakanka. Seniūnijos darbuotojų atliekančių VP apklausos duomenimis: 52 proc. – teisinis reglamentavimas neaiškus, nenuoseklus, sunkiai suprantamas ir dviprasmiškas. 60 proc. nurodė kad reglamentavimas netikslus, nepagrįstai išplėstas, orientuotas į procedūras, todėl nesudaro prielaidų efektyviai atlikti VP procedūras.

Apklaustųjų (seniūnijose) siūlymai susiję su VP organizavimu ir vykdymu tokie: *daugiau praktinių mokymų, pirkimų organizavimui ir vykdymui seniūnijoje turėtų būti įsteigtas atskiras etatas (Viešųjų pirkimų skyriuje - galimiems centralizuotiems pirkimams pagal pirkimų rūšis, t. y. viešuosius pirkimus turėtų organizuoti ir vykdyti turintis atitinkamą išsilavinimą ir kompetencijas darbuotojas. Pirkimus atlikti centralizuotai per VP skyrių (statybos darbus, ir kitų pagal BVŽ kodus seniūnijose besikartojančius pirkimus). Priimti specialistą PO funkcijoms atlikti seniūnijoje yra neracionalu, nes seniūnijų funkcijos pagal nuostatus yra kitos, ir neefektyvu, nes pirkimų nėra daug.*

Savivaldybės administracijoje, be Viešųjų pirkimų skyriaus specialistų, pirkimų procedūrose dalyvauja 12 (iš 24) skyrių darbuotojai, kuriems funkcijos priskirtos AD įsakymu, tai dažniausiai pirkimų iniciatoriai, organizatoriai. Viešųjų pirkimų skyriaus specialistai vykdo tik su viešaisiais pirkimais susijusias funkcijas, todėl jų kompetencija, profesionalumas ir žinios koncentruojasi ties šią funkciją.

Siekiant įvertinti Viešųjų pirkimų skyriaus darbuotojų žinias paprašėme jų užpildyti Žinių patikrinimo testą²⁵. Pagal gautus 6 specialistų atsakymus, galime teigti, kad specialistų žinios viešųjų pirkimų srityje yra labai geros. 5 iš jų atsakė teisingai į visus 70 klausimus, o 1 specialistas atsakė į 69 iš 70 klausimų.

Iš Savivaldybės administracijos 12 skyrių anketuotų dėl VP organizavimo pasiūlyta: *Atskiruose skyriuose galėtų būti tik VP iniciatorius, ne organizatorius (vykdytojas).*

Viešųjų pirkimų rizikos veiksniai pasireiškia iš esmės visuose viešuosius pirkimus sudarančiuose elementuose: rinkos analizė, techninės specifikacijos reikalavimai, kvalifikaciniai reikalavimai, terminai, vertinimo kriterijai, viešumo stoka ir kt.

Nemažiau svarbi kontrolė ir kontrolės priežiūros funkcijas atliekančių institucijų teiktų pastebėjimų, rekomendacijų bei jų įgyvendinimas:

2020 m. Centralizuotas vidaus audito skyrius konstatavo ir vertino, sutarčių²⁶ vykdymo vidaus kontrolę ir įvertino „silpnai“²⁷. Situacija reglamentuojant sutarčių kontrolę kol kas nepasikeitė. Šiuo audito metu bendraujant su atsakingais už sutartis specialistais, įvardijamos kelios priežastis: neaiškus (kontrolės) konkretus žingsniai, kriterijai, formatas, žinių trukumas.

²⁵ pasirinkome iš Viešųjų pirkimų tarnybos tinklalapyje paskelbtų 2019 – 2020 m

²⁶ 2019-08-27 rangos darbų sutartis Nr. A56(1)-763, 2019-12-12 rangos darbų sutartis Nr. A56(1)-1176;

²⁷ nėra tinkama, nes: įgyvendinant Sutarties kontrolės procedūras rizika nevaldoma; nėra efektyvi, nes vidaus kontrolės sąnaudos nesukelia naudos; nėra rezultatyvi, nes nepasiekiami savalaikiai kontrolės tikslai; nėra optimali, nes neproporcinga rizikai; nėra pakankamai dinamiška, nes netobulinta pagal pasikeitusias sąlygas ar aplinkybes; nėra nenutrūkstama, nes nuolat neįgyvendinama. Vidaus kontrolės trūkumai yra akivaizdūs, už Sutartį atsakingas asmuo nesivadovavo Procedūroje "Pirkimas" įtvirtintomis kontrolės priemonėmis, pagal kurias turėjo vykdyti konkrečias funkcijas Sutarties vykdymo/nevykdymo atžvilgiu.

Audito metu pasinaudojome reikšmingais šiam auditui 2019-2021 m. atliktų VPT patikrinimais ir jų išvadomis²⁸, vieno Savivaldybės administracijos vykdyto viešojo pirkimo vertinimu ir dviem tikrinimais:

- Vilniaus rajono savivaldybės administracijos apskaitos ir finansų valdymo informacinės sistemos diegimo ir palaikymo paslaugų pirkimo vertinimą (pažeidimų nenustatyta, leista tęsti pirkimo procedūras)²⁹;
- COVID-19 grėsmės suvaldymui (respiratorius, apsaugines veido kaukes ir plaučių ventiliavimo aparatus) dalinį patikrinimą (pateiktos išvados ir rekomendacijos)³⁰. Teiktos rekomendacijos yra aktualios perkant skubos tvarka;
- vertinti Vilniaus rajono savivaldybės administracijos vidaus sandoriai dėl atliekų tvarkymo (nustatyti pažeidimai, rekomenduota nutraukti sudarytas sutartis)³¹.

Reaguojant į VPT rekomendacijas Savivaldybės administracija 2021-07-07 pasirašė naujas sutartis vidaus sandorio pagrindu: su UAB „Nemėžio komunalininku“ Nr. A56(1)-639-(3.18) - 250 mln. Eur. vertės ir UAB „Nemenčinės komunalininku“ Nr. A56(1)-640-(3.18)³² - 300 mln. Eur. vertės, 10 metų laikotarpiui.

Seniūnijų 2020 m. vykdytų viešųjų pirkimų vertinimą ir (arba) tikrinimų VPT neatliko.

VPT nagrinėjamų pranešimų rizikos vertinimo sprendimai, viešųjų pirkimų vertinimo išvados ir perkančiųjų organizacijų tikrinimų ataskaitos skelbiamos viešai³³.

VPT parengusi ir skelbia savo tinklalapyje analitines priemones, kurios padeda vertinti viešųjų pirkimų sistemos ir atskirų pirkimų vykdytojų vykdytų pirkimų efektyvumą, skaidrumą. Vilniaus rajono savivaldybės administracijos ir seniūnijų duomenis pateikti 4, 5 prieduose; pirkimų vykdytojų žemėlapis (švieslentė³⁴), „Vieno tiekėjo“ pirkimų stebėsenos ataskaita³⁵, 2018–2020 m. sutarčių viešinimo stebėseną.³⁶

1.2. Viešųjų pirkimų efektyvumo rodikliai

Savivaldybės administracijos ir seniūnijų viešųjų pirkimų sistemos efektyvumui matuoti pasinaudojome bendraisiais rodikliais³⁷ (keliais iš jų):

viešųjų pirkimų būdu sudarytų sutarčių apimtis savivaldybės administracijoje ir 23 seniūnijose;

įvykusių viešųjų pirkimų vertė lyginant su savivaldybės biudžeto išlaidomis.

²⁸ VPT naudojasi sudėtingą pirkimų vertinimo metodiką (turi ekspertinių žinių);

²⁹ 2021-06-18 Vertinimo išvada Nr.4S-639;

³⁰ 2020-07-03 Tikrinimo ataskaita Nr.S-603;

³¹ 2020-01-22 Tikrinimo ataskaita Nr.4S-71;

³² „Dėl mišrių komunalinių, buityje susidarantių pavojingų, bioskaidžių, elektros ir elektroninės įrangos, didelio gabarito, naudotų padangų, bešeimininkų atliekų ir antrinių žaliavų surinkimo Vilniaus rajono savivaldybės UAB „Nemėžio komunalininkas“ ir „Nemenčinės komunalininkas“ aptarnavimo zonoje ir transportavimo į jų šalinimo vietas paslaugų teikimo sutartis;

³³ <https://vpt.lrv.lt/lt/pranesimu-nagrinejimas-2>; <http://vpt.lrv.lt/lt/ukio-subjektu-prieziura/isvados-ataskaitos>.

³⁴ <https://vpt.lrv.lt/lt/svieslente>

³⁵ <https://vpt.lrv.lt/lt/statistika-ir-analize/>

³⁶ <https://vpt.lrv.lt/lt/statistika-ir-analize/pirkimu-ir-sutarciau-duomenys-1/sutarciau-duomenys>.

³⁷ <https://vpt.lrv.lt/lt/naujienu-parengtos-viesuju-pirkimu-vertinimo-rodikliu-gaires>

Darėme prielaidą kad vertinant Viešųjų pirkimų sistemą galima:

- nustatyti stipriąsias ir silpnąsias jos puses, pasirinkti tinkamas tobulinimo priemones,
- įvertinti viešųjų pirkimų sistemos veiksmingumą, efektyvumą ir lėšų sutaupymą,
- priimti strateginius sprendimus viešųjų pirkimų srityje.

Bendra 2019 – 2020 m. viešiesiems pirkimams išleidžiama suma³⁸, ir VP skaičius³⁹ augo: pirminiais duomenimis pagal CVP IS: 2019 m. sudarė 27,5 mln. Eur. (434 pirkimai), 2020 m – 31,9 mln. Eur (594 pirkimai). Sutikrinę pateiktus duomenis iš seniūnijų, su CVP IS duomenimis, skaičiai pakoreguoti.

2019 – 2020 m. Savivaldybės administracijos procentinė viešųjų pirkimų vertės dalis nuo viso savivaldybės biudžeto išlaidų (2019 m. sudarė 27 proc. 2020 m. 31 proc.), t. p. augo (VP apimties rodiklis). Savivaldybės administracijos, ir seniūnijų kaip perkančiųjų organizacijų pirkimų struktūra, jų apimtis 2020 m. pagal objektus pavaizduota 4 priedo 1 pav. 2020 m. ~ 92 proc. visų išlaidų pirkimams sudarė savivaldybės administracijos, likusi seniūnijų.

Šie skaičiai patikimi jei teisingai atvaizduojami ataskaitose. Audito metu nustatėme:

Pvz.: „X“ seniūnija dėl klaidingai nurodytos sudarytos sutarties vertės (vietoj 74 tūkstančių, nurodė 704 tūkst., bendrai iškraipė rodiklį 630 tūkst. (audito metu pataisė). Yra ir kito pobūdžio klaidos kai įrašomas sutarties pakeitimas ir sumos dar kartą įrašomos, t. y. padvigubinama vertė.

Kiekvienas pirkimas – viešųjų pirkimų sistemos dalis, todėl viešųjų pirkimų sistemos tobulinimas, vertinant viešųjų pirkimų efektyvumą, pradedamas nuo pavienių pirkimų, atskirų pirkimų segmentų, baigiant visos viešųjų pirkimų sistemos vertinimu.

Administracines sąnaudas susietas su viešųjų pirkimų sistemos funkcionavimu galėjome paskaičiuoti analizuojant Darbo užmokesčio ir Socialinio draudimo sąnaudas, veiklos sąnaudas susijusias su kvalifikacijos kėlimu Viešųjų pirkimų skyriaus ir seniūnijų darbuotojų atliekančių VP procedūras. Visos kitos: bendros veiklos sąnaudos susijusios su komunalinėmis paslaugomis ir ryšiais, kanceliarinėmis prekėmis, kompiuterine technika ir kt., nėra išskiriamos.

Palyginus Savivaldybės administracijos 2019 – 2020 m. Viešųjų pirkimų skyriaus darbuotojų administracines sąnaudas ir visų sudarytų tais metais sutarčių vertes, galime daryti išvadą jog administracinės sąnaudos pakito nežymiai (VP skyriuje padidėjo dirbančių su VP – 2 darbuotojų), sudarytų sutarčių vertės padidėjo 2,5 mln. (2019 m. – 25,7 mln.; 2020 m. – 28,19 mln.).

Nuo 2019 m. VP skyriaus veikla tapo efektyvesnė perkėlus ją į elektroninę erdvę: pradėtas taikyti Viešojo pirkimo komisijos posėdžių vykdymas nuotoliniu būdu, panaudojant elektronines priemones (vaizdo konferencijų programinę įrangą, mob. telefonų įrangą ir pan.). VPK protokolų registras perkeltas į Dokumentų valdymo sistemą (DVS), organizuotas protokolų pasirašymas elektroninėmis priemonėmis. DVSe gaunami duomenis iš savivaldybės administracijos skyrių, rengiamos ir derinamos pirkimo paraiškos pirkimo procedūroms atlikti.

Pirkimų dokumentacijos kokybiškas paruošimas (sąlygos, kvalifikaciniai reikalavimai, techninė specifikacija ir kt.) lemia pirkimo sėkmę. Šios grandies trūkumai įtakoja racionalų ir

³⁸ Rodiklis parodo viešųjų pirkimų būdu sudarytų sutarčių vertę savivaldybės administracijoje ir 23 seniūnijose.

³⁹ Rodiklis parodo įvykusių viešųjų pirkimų skaičių.

efektyvų lėšų panaudojimą, todėl būtina stiprinti VP funkcijas atliekančių darbuotojų profesionalumą ir kompetencijas.

Pvz.: SA įgyvendintame projekte „Glitiškių dvaro atnaujinimas pritaikant kultūros paslaugų teikimui ir kitoms bendruomenės reikmėms“ atliktame pirkime, grąžinta 2559 Eur. suma, pirkimo sąlygose nustatytas kvalifikacijos reikalavimas, apribojant galimybę tiekėjams dalyvauti Pirkime, suformuluotas netinkamai, yra perteklinis, nepagrįstas ir neproporcingas⁴⁰;

2. Vilniaus r. Pagirių "Pelėdžiuko" vaikų darželio ugdymo prieinamumo didinimas viešųjų pirkimų procedūrų pažeidimo, bylinėjimosi teisme, byla pralaimėta. Pirkimo laimėtojas sutarties vykdymui pasitelkė darbo projekto rengėjus. Darbo projekto rengėjai nebuvo laimėtojo darbuotojais, Todėl darbo projekto rengėjai pasiūlyme turėjo būti nurodyti kaip subteikėjai. Laimėtojas to nenurodė, todėl pasiūlymas turėjo atmestas kaip neatitinkantis reikalavimų. Pagal Viešųjų pirkimų tarnybą ir teisminę praktiką, tokia informacija privalo būti pateikta iš karto (ne papildomai užklauius tiekėja, kaip tai padarė VPK).

Nors rangos darbų atlikimo konkursuose dalyvių daug, perkant pagal mažiausią kainą atsiranda papildomų problemų dėl kurių tikslas nepasiekiamas (turėti laiku, kokybišką produktą):

Pvz.: 1. 2020-11-05 rangos sutartis Nr.A56(1)-1439, pastato modernizavimas, pirkimo numeris 499111. Darbai dar nėra baigti. Iki 2021 m. lapkričio m. atlikta 87,65 proc. darbų, apmokėta 1.015.919,32 Eur (vertė pagal sutartį 1.143.450,00 Eur);“

2. 2020-07-13 sutartis A56(1)-765, Rudaminos viešosios erdvės įrengimo darbai, baigimas buvo numatytas 2021-01-13, sutartis įvykdyta 89,13 proc. Objektą saugo rangovas, dalis pagal sutartį neatliktų darbų 10 384 Eur. Nuo balandžio 2021 d. priskaičiuojami delspinigiai. Kadangi dalis projekto finansuojama ES lėšomis, rizika grąžinti lėšas, t. p. neracionaliai panaudotos SB lėšos. Darbai pagal sutartyje numatytus terminus, neatlikti, tikslas nepasiektas.

Pagal 2020 m. Viešųjų pirkimų skyriaus pirkimų žurnalą: iš 32 supaprastintų ir atvirų pirkimų 8 atlikti pagal ekonominį naudingumą, tai sudarė 25 proc. nuo visų įvykusių pirkimų sudarytų sutarčių vertės.

Viešųjų pirkimų tarnyba parengė perkančiųjų organizacijų ir perkančiųjų subjektų žemėlapi pagal jų įvykdytų viešųjų pirkimų vertinimą rodiklių reikšmėmis (toliau – Švieslentė). Kadangi Savivaldybės administracijoje VP sistemos funkcionavimo vertinimas neatliekamas, nenustatomi rodikliai pirkimų vykdytojams, kurie šios priemonės pagalba galėtų įsivertinti savo bei savo pavaldžių įstaigų pasiektus rezultatus pagal įvairius viešųjų pirkimų vertinimo kriterijus, pasidomėjome VPT Švieslentėje esamais mūsų Savivaldybės administracijos pavaizduotais rodikliais. Taip, pirkimų vykdytojai gali analizuoti, kaip jie atrodo bendrame viešųjų pirkimų sistemos kontekste, vertinti, kokią indėlį sukuria vykdydami viešuosius pirkimus ir kaip prisideda prie valstybės mastu siektinų tikslų.

Pvz.: LR Vyriausybė nutarė didinti žaliųjų pirkimų dalį, kad jau po poros metų jie sudarytų 100 proc. visų pirkimų. Tokiu būdu būtų įsigyjama kuo mažesnę poveikį aplinkai darančių prekių, paslaugų ar darbų.

2018 – 2020 m. Savivaldybės administracijos (kaip perkančiosios organizacijos) rodikliai švieslentės duomenimis pavaizduoti 5 priedo 1 lentelėje. Tokie vertinimai sąlygoti objektyviomis aplinkybėmis ir tiesiogiai priklauso nuo perkančiosios organizacijos specifikos, poreikių (pirkimų struktūros). Tai viešai prieinama ir skelbiama informacija, todėl Perkančioji organizacija, įsivertinant koks yra jos indėlis į valstybinį rodiklį, atvaizduotų labiau objektyvią situaciją. Tam reikalingi papildomi žmogiškieji ištekliai (atsakingi už skaičiavimus, duomenų suvedimą,

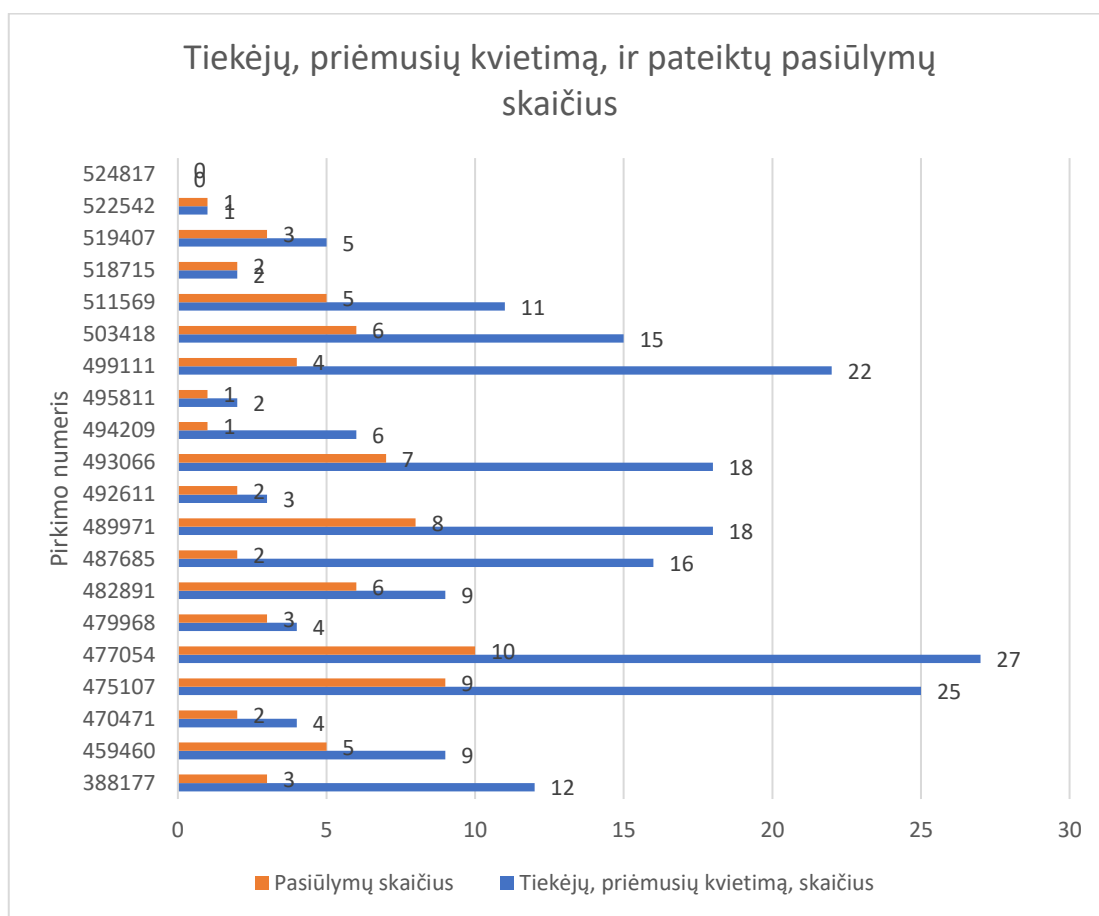
⁴⁰ 2020-01-22 Centrinės projektų valdymo agentūros raštas Nr.2020/2-500 „Dėl nustatyto pažeidimo projekte Nr.05.4.1-CPVA-R-302-01-0006., 2020-11-10 el.p. K.J. investicijų skyriaus vyr.spec. informacija.

rodiklių vertinimą). Efektyvi VP sistema, tai aiški VP valdymo politika su numatytais tikslais ir siekiais.

Viešųjų pirkimų sistemos efektyvumo vertinimui⁴¹ VPT yra paruošusi gaires, bet savivaldybės lygmeniu įvertinti pakaktų kelių rodiklių (neužkrauti darbo vien procesais, o vertinti tik tokius, pagal kuriuos pirkimai taptų efektyvesni (pvz.: tobulinami pirkimų budai – pvz. centralizuojant, konsoliduojant pirkimus pagal objektus ir PO).

Centrinė viešųjų pirkimų sistema buvo sukurta tam, kad supaprastintų pirkimus, taip pat, užtikrintų kur kas greitesnę paraiškos pateikimą ir tuo pačiu paskatintų kuo daugiau tiekėjų dalyvauti, didinant konkurencingumą. SA sprendimus neatlikti pirkimo naudojantis centrinės perkančiosios organizacijos paslaugomis skelbia internetiniame puslapyje⁴² (pagal teisės aktų reikalavimus).

SA tiekėjų konkurencija pavaizduota lentelėje:

1pav. Šaltinis – Savivaldybės kontrolės ir audito tarnyba pagal Centrinio viešųjų pirkimų portalo duomenis.

Iš 20 savivaldybės administracijos 2020 m. vykdytų pirkimų, daugiausia tiekėjų dalyvavo statybos, modernizavimo, rekonstravimo darbų pirkimuose (1 pav.):

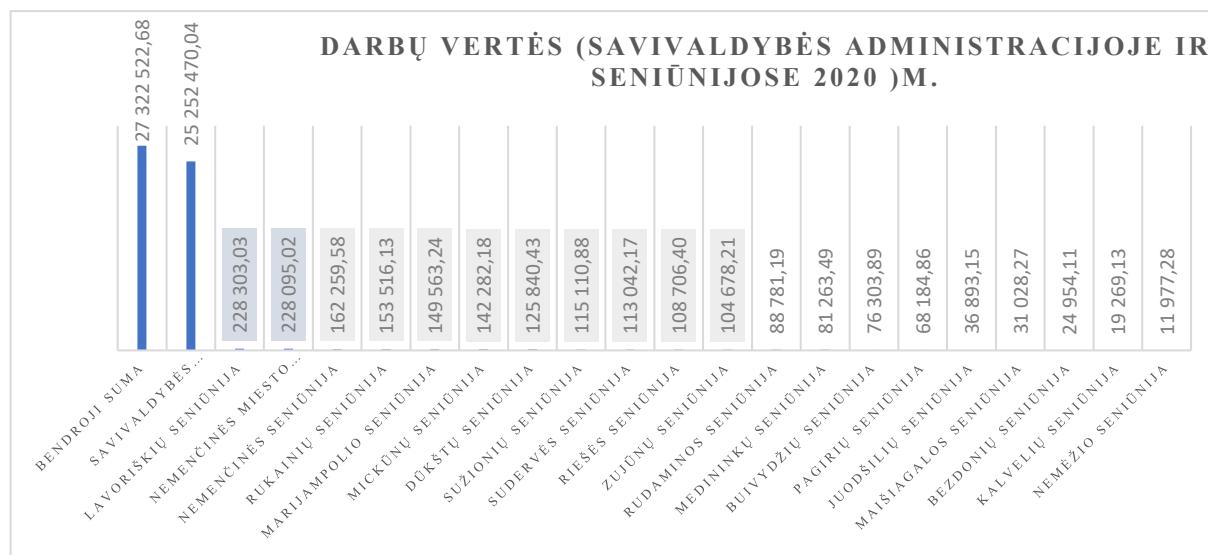
Pvz.: Vilniaus r. Riešės šv. Faustinos Kovalskos pagrindinės mokyklos pastato, Vilniaus r. sav., Riešės sen., Didžiosios Riešės k., Riešės g. 28, atnaujinimo (modernizavimo) darbų pirkimas - priėmė kvietimus 27, pateikė pasiūlymus 10 (toliau –

⁴¹ https://vpt.lrv.lt/uploads/vpt/documents/files/mp/vp_vertinimo_gaires.pdf

⁴² <https://viesiejiipirkimai.vrsa.lt/go.php/Sprendimai%20neatlikti%20pirkimo%20naudojantis%20centrin%C4%97s%20perkan%C4%8Diosios%20organizacijos%20paslaugomis613>

27/10); Rudaminos viešosios erdvės įrengimo darbai – 25/9, Vilniaus rajono savivaldybės administracinio pastato, Rinktinės g. 50, Vilniuje, atnaujinimo (modernizavimo) darbų pirkimas - 22/4, Nemėžio šv. Rapolo Kalinausko gimnazijos sporto aikštyno įrengimo darbų pirkimas 18/8; Vilniaus r. Nemenčinės K. Parčevskio gimnazijos pastatų, esančių Mickevičiaus g. 16, 20 Nemenčinėje, rekonstravimo darbų pirkimas – 18/7.

Daugiau kaip 100 tūkst. vertės darbai buvo atlikti: Dūkštų, Lavoriškių, Marijampolio, Riešės, Mickūnų, Nemenčinės, Nemenčinės miesto, Rukainių, Sudervės, Sužionių, Zujūnų seniūnijose (2 pav.).

2 pav. Šaltinis – Savivaldybės kontrolės ir audito tarnyba pagal Centrinio viešųjų pirkimų portalo duomenis.

Pirkimai atlikti vadovaujantis teisės aktais ir 1.1 skyriuje aprašytomis „Pirkimas“ procedūromis.

1.3. Viešųjų pirkimų efektyvumą skatinančios priemonės

Siekiant gauti informaciją apie vykdančius viešųjų pirkimų procedūras darbuotojų funkcijas, su kokiomis problemomis susiduria, kokia skiriama pagalba, priemonės (palengvinti VP vykdymą), apklausėme 23 seniūnijas ir 12 savivaldybės administracijos skyrių.

87 proc. seniūnijose dirbančių su viešaisiais pirkimais darbuotojų kompetencijos dirbti VP srityje įvertintos „gerai“, (9 seniūnijų iš 23) darbuotojai nė karto nedalyvavo viešųjų pirkimų mokymuose. Kvalifikacijai kelti 2020 m. seniūnijos, kurių darbuotojai dalyvavo mokymuose seminaruose, išleido nuo 100 iki 200 Eur. 60 proc. apklaustųjų pažymėjo sudėtingą VP reglamentavimą, *orientuotą į procedūras*, o tai nesudaro prielaidų efektyviai atlikti VP. Dažniausios problemos, su kuriomis susiduriama: 52 proc. apklaustųjų seniūnijų pažymėjo *nepakankamą prekių, paslaugų ir darbų asortimentą įsigyjant CVP IS priemonėmis*. Savivaldybės administracijos Statybos skyriaus specialistai tarp vienu didžiausių problemų įvardijo negalėjimą taisyti techninių specifikacijų. 40 proc. apklaustųjų motyvavo nenorą dalyvauti VP komisijų darbe *dėl visuomenėje formuojamo neigiamo požiūrio į viešuosius pirkimus*.

Efektyvesniam VP sistemos funkcionavimui stiprinti galimos tokios priemonės: Savivaldybės mastu ir kiekvienos perkančiosios organizacijos atskirai: vykdyti nuolatinę viešųjų pirkimų stebėseną; kaupti informaciją apie įvykdytus ir vykdomus pirkimus pagal to paties tipo prekes ir paslaugas, tam kad pasirinktų teisės aktuose numatytą pirkimo būdą; stiprinti pirkimus planuojančių ir atliekančių darbuotojų gebėjimus, kelti kvalifikaciją ir profesionalumą; įgyvendinti priežiūrą

vykdančių institucijų rekomendacijas; vykdant neskelbiamus pirkimus (net esant skubai) raštu motyvuoti priimamus sprendimus⁴³ bei saugoti juos pagrindžiančius dokumentus⁴⁴.

2. Vidaus kontrolės užtikrinimas – priemonė racialesniam lėšų panaudojimui

Kiekviename pirkimo atlikimo etape yra rizika galinti turėti įtakos bendram pirkimo rezultatui.

Savivaldybės administracijos direktorius 2021 m. balandžio 21 d. įsakymu Nr. A27(1) „Dėl vidaus kontrolės įgyvendinimo VRS administracijoje tvarkos aprašo“ patvirtino rizikų valdymo procesus, pavedė atliekant vidaus kontrolės analizę įsivertinti rizikos valdymo priemonių tinkamumą/atitikimą strateginio planavimo dokumentuose numatytiems tikslams, o t. p. pateikti vidaus kontrolės vertinimą (apimanti visus kontrolės elementus). VP srityje tai apims visus pirkimo etapus: nuo plano sudarymo, vertės paskaičiavimo ir t. t. Viešųjų pirkimų planų dažni patikslinimai, nepaskelbimai VPS IS (klaidingai įkelti duomenys), kontrolės stoka galimų viešųjų ir privačių interesų deklaravime bei sutarčių vykdyme ir kt. sukelia neigiamas pasekmes kiekvienam pirkimui. Reikalavimą užpildyti VP interesų deklaracijas iš tikrinių, neužpildytos: Savivaldybės administracijoje - 2 darbuotojų; Seniūnijose: Sudervės – VP komisijos nario, Sužionių - pirkimų organizatoriaus, Zujūnų - 2 darbuotojų, Nemėžio vieno, pažeistas Lietuvos Respublikos viešųjų ir privačių interesų derinimo įstatymo 4 straipsnio 3 dalies 8 punktas, VPĮ Rudaminos seniūnijoje nėra nešališkumo ir konfidencialumo pasižadėjimų – pažeistos VPĮ įstatymo 21 straipsnio 1,2 dalis. Tarp užpildytų yra neteisingai nurodyti komisijos nario, vadovo kodai. Įgalioto asmens kontroliuoti ir prižiūrėti, kaip deklaruojantys asmenys laikosi VPIDĮ nuostatų (VPIDĮ 22 straipsnio 1 dalies 2 punktas) – nėra, vidiniu dokumentu tai neregamentuota. Vadovaujantis Viešųjų pirkimų įstatymo 96 str. 2 d. 2 p. nuostatomis, perkančiosios organizacijos Centrinės viešųjų pirkimų informacinės sistemos priemonėmis Viešųjų pirkimų tarnybai pateikia visų per kalendorinius metus sudarytų pirkimo sutarčių ataskaitas.

2.1. Pirkimų sutaupyta lėšų neapskaičiuojamos

Kadangi planavimo procedūrose nėra nustatytos prievolės kaupti dokumentų dėl rinkos analizės atlikimo (pirkimo vertei pagrįsti), pirkimų žurnale įrašas „sutaupyta lėšų“ ne visada reiškia lėšų sutaupymo. Pagal pirkimų žurnalo pildymo forma yra numatytas stulpelis lentelėje su įrašu „Kiek buvo sutaupyta lėšų“. Teisingai pildant „Numatomo pirkimo vertės“ reikšmę ir turint pirkimo sutarties vertę, galima objektyviai paskaičiuoti kiek buvo sutaupyta lėšų (darbų pirkimo atveju sutaupymų rodiklis nesunkiai nustatomas), dažniausiai tai rangos darbai vykdomi pagal projektą.

Pvz: 1. Savivaldybės administracijos 2020-06-17 sutartis A56(1)-697 Lietuvos Tūkstantmečio poilsio parko, esančio Vilniaus rajono Marijampolio seniūnijos Marijampolio kaime, sutvarkymo darbų pirkimas, numatoma sutarties vertė buvo 250 tūkst. Eur, nupirka už 187, 4 tūkst. Eur. buvo sutaupyta 62,6 tūkst.Eur;

2. 2021-03-05 sutartis A56(1)-228-(3.18E) Pėsčiųjų – dviračių takų su poilsio aikštelėmis Kalno g. 16B, Vėtrungės g., Kalno g. Nemenčinės m., Nemenčinės sen., Vilniaus r. sav. statybos darbų pirkimas, numatyta vertė 1,3 mln.Eur o po pirkimo 1,039 mln. eur, sutaupyta – 261 tūkt. Eur.⁴⁵

Kiti pavyzdžiai, kai surašytos reikšmės nereiškia sutaupymo:

Pvz.:1.VRS vietinės reikšmės kelių ir gatvių tiesimo, taisymo (remonto), priežiūros ir saugaus eismo sąlygų užtikrinimo darbai 2020 m: Numatoma sutarties vertė buvo 27,3 mln. Eur, faktinė, su numatytais sutarties pratesimais,

⁴³ kviečiamų tiekėjų pasirinkimą, pirkimo vertės nustatymą, pasiūlymų vertinimą ir kt.

⁴⁴ Protokolus, pažymas, elektroninius laiškus ir kt.

⁴⁵ 2020 m. Viešųjų pirkimų skyriaus pirkimų žurnalas

mokesčiais 19,97 mln. Eur. Skirtumas 7,3 mln. reiškia tik skirtumą tarp numatomos pirkimo vertės ir pagal faktą nupirkto.

2. Pirkimo Nr. 422103, sutartis A56(1)-734-(3.18) įrašas pirkimų žurnale „Numatoma pirkimo vertė“ - 25 mln., sutartyje po atlikto pirkimo 2,4 mln. Skirtumas 22,6 mln. nereiškia sutaupymo, tai žmogaus klaida įrašė, audito metu ištaisyta. Tokios klaidos arba netikslumai parodo jog pirkimo analizė, rezultato paskaičiavimas neatliekamas. Pirkimų žurnalą pildo pirkimo iniciatorius, jis ir atsako už duomenų teisingumą.

Vertiname SA sutartį 2020-07-24 A56(1)-878. Pirkti 3 automobiliai, kurių specifikacijoje numatyta: *ratlankiai lieti ne mažesni nei R16*. Patikrinę tiekėjo kainoraščius⁴⁶, nustatėme, kad 1 automobilį (Skoda Kamiq) galima buvo pirkti be lietuviškų ratlankių ir pirkimo kaina būtų 5 proc. mažesnė, o bendrai sutarties vertė būtų mažesnė 1,2 proc. Kiti automobiliai iškart parduodami su lietuviškais ratlankiais.

Kitus pirkimo efektyvumui paskaičiuoti galimus rodiklius pateikiame 5 priede.

Kadangi Viešųjų pirkimų skyrius nėra įpareigotas atlikti tokių vertinimų, vienas iš sprendimų būtų paskirti asmenį, atsakingą už viešųjų pirkimų stebėsenos rodiklių reikšmių vertinimą, paviešinimą, rodiklių atnaujinimą.

2.2. Galutinis sutarties rezultatas nevertinamas

Atsakingi už sutarčių vykdymą būna keičiami dėl įvairių priežasčių, tačiau ne visada jų pakeitimas įforminamas įsakymu. Tokiu būdu išvengiama asmeninė atsakomybė už sudarytose pirkimo sutartyse numatytų jos įsipareigojimų vykdymą ir priežiūrą, terminų ir darbų atitikties pirkimo sutartyse numatytiems kokybiniais ir kitiems reikalavimams laikymąsi.

Sudarytų sutarčių, pasiekto rezultato vertinimas neatliekamas (nėra nustatytų vertinimo kriterijų). Nevertinant galutinio sutarties įvykdymo, pasiektas/nepasiektas rezultatas neformuoja tolesnės praktikos dėl viešųjų pirkimų valdymo ir tobulinimo. Atsakant į klausimus ar: įvykdytos sutartys sėkmingos, sumokėta daugiau nei pradinės sutarties vertė (priežastis), sutartis įvykdyta laiku ir kt.? formuotąsi geroji praktika, kuria galima skleisti ir pasidalinti.

Svarbu žinoti, kaip sutarties rezultatą vertina galutinis naudotojas – tokia analizė nėra atliekama, o tai yra vienas iš svarbiausių kokybinių pirkimų rodiklių.

2.3. Būdas pirkimus atlikti efektyviau – centralizuoti, konsoliduoti pirkimus

Pastaruoju metu didelis viešųjų pirkimų specialistų dėmesys krypta į VPI, numatančias centralizuoti viešuosius pirkimus, sukuriant centrinių perkančiųjų organizacijų tinklą. Tokiu būdu siekiama supaprastinti pirkimų vykdymą bei padidinti viešųjų pirkimų specialistų profesionalumą⁴⁷. Tam reikia pasiruošti ir atlikti „namų darbus“. Susipažinę su Kauno m. ir Joniškio savivaldybių gerąja praktika centralizuojant pirkimus, konstatuojame, jog tai ne trumpas procesas.

Konsoliduoti pirkimai, kai apsijungia kelios perkančiosios organizacijos, perkant tą pačią prekę ar prekes, dėl masto ekonomijos turi galimybes gauti mažesnės kainos pasiūlymą. Apie tai gali galvoti

⁴⁶ <https://www.skoda.lt/owners/kainorasciai>

⁴⁷ <https://www.youtube.com/watch?v=cwMVIqufzV4>

ir ruošti Savivaldybės teritorijoje esančios biudžetinės įstaigos (3 priedas) konsoliduojant pirkimus pagal sektorius, pvz.: švietimo, socialinės, kultūros, arba pagal pirkimą pvz.; maisto produktų ir kt.

Savivaldybės administracijoje 2019-2021 m. iš dalies buvo susistemintas Administracijos skyrių poreikis pirkti panašias prekes ar paslaugas. Atliktas transporto nuomos paslaugų, biuro baldų, kanceliarijos prekių, kompiuterinės įrangos ir kt. pirkimų konsolidavimas.

2020 m. sudaryta automobilių pirkimų sutarčių (savivaldybės administracijoje ir seniūnijose) už 147 tūkst. Eur. Pirkimai atlikti kiekvienos PO – atskirai. Konsoliduojant tokius ir kt. pirkimus⁴⁸ naudojant masto ekonomiją galima racionaliau panaudoti lėšas.

Veiklos audito metu vertinome, kokią naudą sukurtų centralizuoti pirkimai įsigyjant kurą (benziną ir dyzeliną) bei elektros energiją savivaldybės administracijos ir jos filialų (seniūnijų) mastu. Dėl masto ekonomijos yra galimybė efektyvinti veiklą. Tyrimas atliktas vertinant faktinius 2020 m. pirkimus pagal tiekėjų pateiktas sąskaitas faktūras ir kitas ataskaitas. Iš savivaldybės administracijos ir seniūnijų surinkta informacija apie kiekvieną mėnesį pirktą kurą ir elektros energiją. Pateiktoje lentelėje audituojami subjektai nurodė pirktą kuro / elektros energijos kiekį, kainą (vidutinę mėnesio), bendrą sumą be/su PVM. Siekdami įvertinti, ar galima būtų sutaupyti, jei pirkimai būtų atlikti centralizuotai, palyginome A95, A92, A98 benzino ir dyzelino kainas skirtingose degalinėse pagal 2020 m faktą⁴⁹, mažiausios iš jų pateiktos 5 priedo 1 lentelėje.

Potencialus lėšų sutaupymas perkant kurą (2020 m.) iš UAB Viada LT rodo, kad tikslinga būtų įvertinti galimybę vykdyti kuro centralizuotus pirkimus. Atsižvelgti į seniūnijų išsidėstymo, infrastruktūros specifiką (3 priedas) ir pasirinkti atitinkamus kriterijus.

2021 m. lapkričio 15 d. (Kainų palyginimus atliko portalas Pricer.lt) A95 markės benzino aukščiausia kaina buvo „Circle K“ degalinėje – 1,529 euro už litrą. „Viados“ degalinėje jis kainavo 1,509, „Neste“ – 1,489, o štai „Jozitos“ degalinėje jis buvo pigiausias – 1,400 euro už litrą. Skirtumas tarp mažiausios ir didžiausios A95 benzino kainų – 12,9 cento litrui, arba 9,2 proc. Dyzelino kainos išsidėčiusios panašiai. Pigiausias dyzelinas „Jozitos“ degalinėje – 1,250, o brangiausias degalinėje „Circle K“ – net 1,419 euro už litrą. Skirtumas tarp mažiausios ir didžiausios dyzelino kainų – 16,9 cento litrui, arba 13,5 proc. Tai gan didelis kainų skirtumas tarp degalinių. Pokyčiai degalų rinkoje yra svarbus argumentas nuolat stebėti rinką, kaupti duomenis pagal PO ir pasirengti centralizuotiems pirkimams, kaip vienam iš būdų pirkimus atlikti efektyviau.

Ne mažiau svarbus yra elektros energijos pirkimas. Nagrinėjant Administracijos ir seniūnijų elektros energijos pirkimus ir faktines išlaidas (6 priedas), nustatyta, kad elektros energijos kainos 2021-iems metams pokytį iš esmės lėmė [skirstymo paslaugos](#) ir [visuomeninio tiekimo paslaugos](#) kainų viršutinių ribų bei visuomeninio tiekimo elektros energijos įsigijimo kainos didėjimas, o tam daugiausia įtakos turėjo [prognozuojamos elektros energijos rinkos](#) kainos augimas bei planuojamo paskirstyti ir patiekti elektros energijos kiekio sumažėjimas. Visas objektyvias ir kt.

⁴⁸ Pagal sritis, pvz.: švietimo įstaigose – maisto produktų pirkimams,

⁴⁹ O paskaičiavus pagal degalines kokios būtų Administracijos ir seniūnijų išlaidos perkant iš: UAB „Emsi“ benziną A92 – 1,7 proc. arba 32,69 Eur mažesnės, benziną A95, A98 ir dyzelinį kurą - atitinkamai 4,3 proc. (3 181,69 Eur), 9,4 proc. (35,04 Eur) ir 4,7 proc. (2 955,43 Eur) didesnės. Iš viso 4,4 proc. (6 139,47 Eur) didesnės; „Baltic petroleum“ benziną A92 ir dyzelinį kurą atitinkamai 19,1 proc. (361,65 Eur) ir 1,6 proc. (984,53 Eur) didesnės, A95 – 0,1 proc. (56,54 Eur) mažesnės. Iš viso 0,9 proc. (1 289,64 Eur) didesnės; UAB Viada LT benziną A95, A98 ir dyzelinį kurą atitinkamai 9,0 proc. (6 601,88 Eur), 0,1 proc. (0,41 Eur) ir 7,9 proc. (4 982,47 Eur) mažesnės. Iš viso 8,4 proc. (11 584,76 Eur) mažesnės.

kainų pokyčių priežastis perkant elektrą (galimai ir šilumos energija) reikėtų įvertinti besiruošiant šiems procesams.

Geroji praktika: Kauno miesto savivaldybės administracija atliko kuro ir elektros energijos centralizuotus pirkimus: Elektros energijos pirkimas (2020-02-03 sutartis Nr. SR-60): sutarties prekė – aktyvioji elektros energija, įkainiai – įkainiai be akcizo, pridėtinės vertės mokesčio (toliau – PVM) ir viešuosius interesus atitinkančių paslaugų (VIAP) lėšų.

Remiantis Viešųjų pirkimų įstatymo 86 str. 5 d., sudaromoje pirkimo sutartyje turi būti nustatomas ne ilgesnis kaip 3 metų nuo sutarties įsigaliojimo prekių tiekimo, paslaugų teikimo, darbų atlikimo laikotarpis, išskyrus pagrįstus atvejus, kai atsižvelgiant į perkamo objekto ypatybes ir siekiant racionalaus lėšų panaudojimo būtina pailginti šį laikotarpį. Audito metu nustatyti atvejai, kai Perkančioji organizacija (seniūnijų) turėtų atlikti naują pirkimo procedūrą (yra pvz., nuo 2004 m. sudarytos sutartys), sutartys sudarytos nesivadovaujant Kainodaros taisyklėmis.

Rekomendacijų įgyvendinimo planas

Nr.	Rekomendacija	Subjektas, kuriam pateikta rekomendacija	Veiksmas/priemonės/ komentarai*	Rekomendacijos įgyvendinimo ir informavimo apie įgyvendinimą data. Asmens atsakingo už rekomendacijos įgyvendinimą ir informavimą apie rekomendacijos įgyvendinimą pareigos, vardas, pavardė, kontaktai
1	2	3	4	5
1.	Siekiant užtikrinti efektyvų viešųjų pirkimų sistemos funkcionavimą, sukurti jos efektyvumo vertinimo mechanizmą			
1.1.	Aktualizuoti pirkimų organizavimo ir vykdymo teisinį reglamentavimą. Tobulinti viešųjų pirkimų planavimą.	VRSA, seniūnijos	Atnaujinti pirkimų organizavimo ir vykdymo taisykles (kokybės proceso „Pirkimas“ procedūras). Taisykles patvirtinti administracijos direktoriaus įsakymu.	2022 m. IV ketv., Viešųjų pirkimų skyriaus vedėjas Aleksandr Liachovič; Seniūnai
1.2.	Vertinti VP sistemos efektyvumą savivaldybės ir atskirų PO mastu.	VRSA, seniūnijos	Viešųjų pirkimų skyriaus vedėjo, seniūno įsakymu paskirti atsakingą (-us) asmenį (-is) už viešųjų pirkimų rodiklių reikšmių vertinimą pagal pirkimo efektyvumo vertinimo rodiklį - sutaupytos lėšos.	2022 m. IV ketv., Viešųjų pirkimų skyriaus vedėjas Aleksandr Liachovič; Seniūnai
1.3.	Numatyti ir naudoti VP efektyvumą skatinančias priemones.	VRSA VP skyrius	Siekiant pasirinkti tinkamiausią pirkimo būdą, kaupti informaciją apie įvykdytus ir vykdomus pirkimus pagal to paties tipo prekes ir paslaugas. Atitinkamą informaciją (pagal kalendorinius metus) kaupti ir sisteminti atskirame elektroniniame dokumente, patalpintame serveryje.	2022 m. IV ketv., Viešųjų pirkimų skyriaus vedėjo pavaduotojas Jaroslav Symonovič, Viešųjų pirkimų skyriaus vyr. specialistė Džaneta Petkevič
		VRSA VP skyrius, seniūnijos	Kelti ir tobulinti viešųjų pirkimų specialistų kvalifikaciją (dalyvavimas mokymuose, seminaruose susijusiuose su viešaisiais pirkimais). Sudaryti mokymo planus.	2022 m. IV ketv., Viešųjų pirkimų skyriaus vedėjo pavaduotojas Jaroslav Symonovič; Seniūnai
2.	Siekiant lėšas naudoti racionaliai (įsigyti už rinkos kainą)			
2.1.	Užtikrinti vidaus kontrolę VP srityje (atsižvelgti į Pirkimų organizavimo ir vidaus kontrolės gaires).	VRSA direktorius, seniūnai	Pirkimų organizavimo taisyklėse (atnaujintame procedūros „Pirkimas“ dokumente) numatyti prevencinės kontrolės priemones arba patvirtinti atskiras Viešųjų pirkimų kontrolės taisykles.	2022 m. IV ketv., Viešųjų pirkimų skyriaus vedėjas Aleksandr Liachovič; Seniūnai
2.2.	Įpareigoti atsakingus už sutarčių vykdymą vertinti pasiektą rezultatą.	VRSA, seniūnijos	Administracijos direktoriaus įsakymuose, dėl atsakingų už sutarčių vykdymą paskyrimo (įsakymai yra rengiami supaprastintų bei tarptautinių pirkimų atvejais, sudarius viešojo pirkimo sutartį), juose numatyti pavaduojančius asmenis.	2022 m. I ketv., Viešųjų pirkimų skyriaus vedėjas Aleksandr Liachovič; Seniūnai
		VRSA, seniūnijos	Pirkimų organizavimo taisyklėse (atnaujintame procedūros „Pirkimas“ dokumente) arba atskiru administracijos direktoriaus įsakymu nustatyti pareigą atsakingiems už sutarčių vykdymą asmenims vertinti pasiektą rezultatą.	2022 m. IV ketv., Viešųjų pirkimų skyriaus vedėjas Aleksandr Liachovič; Seniūnai
		VRSA, seniūnijos	Kaupti informaciją apie sutarčių įgyvendinimą pagal pasirinktus vertinimui kriterijus. Atitinkamą informaciją (pagal kalendorinius metus) kaupti ir sisteminti atskirame elektroniniame dokumente, patalpintame serveryje.	2022 m. IV ketv., Viešųjų pirkimų skyriaus vedėjo pavaduotojas Jaroslav Symonovič, Viešųjų pirkimų skyriaus vyr. specialistė Beata Nenartavičiūtė-Dolgotolova; Seniūnai
2.3.	Atlikti parengiamuosius darbus centralizuoti/konsoliduoti pirkimus: analizę dėl ekonominės naudos ir pirkimų efektyvumo.	VRSA	Organizuoti informacijos surinkimą apie Vilniaus rajono savivaldybės pavaldžių įstaigų pirkimus, siekiant nustatyti jų atliekamų pirkimų asortimentą bei sudaromų sutarčių vertes. Sukaupią informaciją susisteminti atskirame elektroniniame dokumente, patalpintame serveryje. Surinktos informacijos pagrindu atlikti Vilniaus rajono savivaldybės pavaldžių organizacijų viešųjų pirkimų centralizavimo/konsolidavimo galimybių analizę.	2022 m. III-IV ketv., Viešųjų pirkimų skyriaus vedėjas Aleksandr Liachovič, Viešųjų pirkimų skyriaus vedėjo pavaduotojas Jaroslav Symonovič.

*priemonės ir rekomendacijų įgyvendinimo ir informavimo apie įgyvendinimą datas

užpildė Vilniaus rajono savivaldybės administracija, seniūnijos;

Atsakingi už Kontrolės ir audito tarnybos informavimą apie rekomendacijų įgyvendinimą plane nustatytais terminais nurodyti lentelės 5 stulpelyje

Savivaldybės kontrolierė

Marija Aliošina

Ataskaita teikiama Vilniaus rajono savivaldybės: Merui, Administracijos direktoriui, Seniūnijoms,.

Priedai

Santrumpos ir sąvokos

VPI – Viešųjų pirkimų įstatymas (reglamentuoja viešųjų pirkimų valdymo ir atlikimo tvarką, įskaitant viešojo pirkimo–pardavimo sutarčių vykdymą ir ginčų sprendimo tvarką, nustato viešųjų pirkimų subjektų teises, pareigas ir atsakomybę);

PO – **Perkančioji organizacija** – Vilniaus rajono savivaldybės administracija ar jos teritorinis padalinys (seniūnija). Seniūnijos laikomos atskiromis Perkančiosiomis organizacijomis.

Pirkimo iniciatorius – Perkančiosios organizacijos padalinys (padalinio vadovas), jei padalinio nėra – valstybės tarnautojas (darbuotojas), kuris nurodė poreikį įsigyti reikalingų prekių, paslaugų arba darbų;

pirkimo tipas – Perkančiosios organizacijos Pirkimų plane nustatyta pirkimų klasifikacija (mažos vertės pirkimas, supaprastintas pirkimas, tarptautinis pirkimas, vidaus sandoris).

Pirkimo sutartį kuruojantis asmuo – Perkančiosios organizacijos vadovo paskirtas perkančiosios organizacijos darbuotojas, kuris koordinuoja (organizuoja) perkančiosios organizacijos sudarytose pirkimo sutartyse numatytų įsipareigojimų vykdymą, pristatymo (atlikimo, teikimo) terminų laikymąsi, prekių, paslaugų ir darbų atitiktį pirkimo sutartyse numatytiems kokybiniais ir kitiems reikalavimams, taip pat inicijuoja ar teikia siūlymus dėl pirkimo sutarčių pratęsimo, keitimo, nutraukimo, teisinių pasekmių tiekėjui, nevykdančiam ar netinkamai vykdančiam pirkimo sutartyje nustatytus įsipareigojimus, taikymo.

Pirkimų administratorius – Perkančiosios organizacijos (Vilniaus rajono savivaldybės administracijos) Viešųjų pirkimų skyrius, Perkančiosios organizacijos (seniūnijos) atveju - seniūno paskirtas seniūnijos valstybės tarnautojas ar darbuotojas;

Pirkimų planas – Perkančiosios organizacijos parengtas ir patvirtintas einamaisiais biudžetiniais metais planuojamų vykdyti prekių, paslaugų ir darbų pirkimų sąrašas.

pirkimų žurnalas – Perkančiosios organizacijos nustatytos formos dokumentas (popieriuje ar skaitmeninėje laikmenoje), skirtas registruoti perkančiosios organizacijos atliktus pirkimus.

planinis pirkimas – pirkimas, kuris yra įtrauktas į einamųjų kalendorinių metų Pirkimų planą.

rinkos tyrimas – kokybinės ir kiekybinės informacijos apie realių bei potencialių prekių, paslaugų ir darbų pasiūlą (tiekėjus (įskaitant ir rinkoje veikiančias *Viešųjų pirkimų įstatymo* 91 straipsnio 1 dalyje nurodytas įstaigas ir įmones), jų tiekiamas prekes, teikiamas paslaugas ir atliekamus darbus, užimamą rinkos dalį, kainas ir pan.) rinkimas, analizė ir apibendrintų išvadų rengimas, skirtas sprendimams, susijusiems su pirkimais, priimti.

Viešasis pirkimas (toliau – pirkimas) – vienos ar daugiau perkančiųjų organizacijų atliekamas prekių, paslaugų ar darbų įsigijimas su pasirinktu (pasirinktais) tiekėju (tiekėjais) sudarant viešojo pirkimo–pardavimo sutartį (sutartis), neatsižvelgiant į tai, ar prekės, paslaugos ar darbai yra skirti viešajam tikslui.

MVP – mažos vertės pirkimas) laikomas supaprastintas pirkimas, kai prekių ar paslaugų pirkimo numatoma vertė yra mažesnė kaip 58 000 Eur (be pridėtinės vertės mokesčio), o darbų pirkimo numatoma vertė mažesnė kaip 145 000 Eur. (be pridėtinės vertės mokesčio), ir VPI įstatymo 5 straipsnio 9 dalyje nurodytas pirkimas;

VPIDVTI – viešųjų ir privačių interesų deklaravimo valstybės tarnyboje įstatymas;

CVP IS – Centrinė viešųjų pirkimų informacinė sistema – valstybės informacinė sistema;

Nepriekaištingos reputacijos asmuo – asmuo, kuris atitinka Lietuvos Respublikos valstybės tarnybos įstatyme nustatytus nepriekaištingos reputacijos kriterijus;

Nešališkumo deklaracija – viešojo pirkimo komisijos nario ar eksperto arba kito asmens pareiškimas raštu, kad jis nešališkas tiekėjams;

Kitos Ataskaitoje vartojamos sąvokos atitinka *Viešųjų pirkimų įstatyme* ir kituose viešuosius pirkimus reglamentuojančiuose teisės aktuose vartojamas sąvokas.

Teisės aktai: Lietuvos Respublikos: Konstitucija, civilinis kodeksas, asmens duomenų teisinės apsaugos įstatymas, korupcijos prevencijos įstatymas, viešųjų ir privačių interesų derinimo įstatymas, viešųjų pirkimų įstatymas; Europos Parlamento ir Tarybos 2020 m. direktyvos dėl viešųjų pirkimų;

Viešųjų pirkimų tarnybos direktoriaus: 2017 m. birželio 6 d. įsakymu Nr. 1S-80 patvirtintas Viešųjų pirkimų ir pirkimų ataskaitų rengimo ir teikimo tvarkos aprašas, viešųjų pirkimų ir pirkimų ataskaitų formos ir kt.; 2017 m. birželio 26 d. įsakymu Nr. 1S-91 patvirtintas Informacijos viešinimo Centrinėje viešųjų pirkimų informacinėje sistemoje tvarkos aprašas; 2017 m. birželio 27 d. įsakymu Nr. 1S-94 patvirtinta Numatomo viešojo pirkimo vertės skaičiavimo metodika; 2017 m. birželio 28 d. įsakymu Nr. 1S-95 patvirtinta Kainodaros taisyklių nustatymo metodika; 2017 m. birželio 28 d. įsakymu Nr. 1S-97 patvirtintas Mažos vertės pirkimų tvarkos aprašas; 2020 m. gruodžio 31 d. įsakymu Nr. 1S-177 patvirtinta Tiekėjo kvalifikacijos reikalavimų nustatymo metodika;

Vyriausiosios tarnybinės etikos komisijos ir Viešųjų pirkimų tarnybos kartu 2017 m. birželio 23 d. įsakymu patvirtintas Perkančiosios organizacijos ar perkančiojo subjekto vadovų, pirkimo komisijos narių, asmenų, perkančiosios organizacijos ar perkančiojo subjekto vadovo paskirtų atlikti supaprastintus pirkimus, pirkimų procedūrose dalyvaujančių ekspertų ir pirkimų iniciatorių nusišalinimo tvarkos aprašas;

Lietuvos Respublikos aplinkos apsaugos ministro 2011 m. vasario 21 d. įsakymu Nr. 3-100 patvirtintas Aplinkos apsaugos kriterijų, kuriuos perkančiosios organizacijos turi taikyti pirkdamos prekes, paslaugas ar darbus, taikymo tvarkos aprašas; Lietuvos Respublikos energetikos ministro 2015 m. birželio 18 d. įsakymas Nr. 1-154 patvirtintas Prekių, išskyrus, kelių transporto priemonės, kurioms viešųjų pirkimų ir perkančiųjų subjektų atliekamų pirkimų metu taikomi energijos vartojimo efektyvumo reikalavimai, s

Audito duomenų rinkimo ir vertinimo metodai

Audito ataskaitos skyrius	Taikyti duomenų rinkimo ir vertinimo metodai	Tikslas
1	2	3
1. Ar viešųjų pirkimų sistema veikia efektyviai		
ar užtikrinamas tinkamas Viešųjų pirkimų sistemos funkcionavimas VRSA ir seniūnijose (viešųjų pirkimų sistemos administravimo sąnaudos neviršija sukuriamos naudos)	<u>Dokumentų peržiūra: Vilniaus rajono 2016-2023 metų strateginis plėtros planas⁵⁰, VRS tarybos sprendimai, AD įsakymai, teikti duomenys, viešai prieinama informacija internetiniuose puslapiuose: https://www.vrsa.lt/; https://vpt.lrv.lt/; https://www.valstybeskontrolė.lt/, informacija Centrinėje viešųjų pirkimų informacinėje sistemoje ir Centriname viešųjų pirkimų portale https://pirkimai.eviesiejiipirkimai.lt/login.asp?B=PPO ir kt., gauta informacija pokalbio ir diskusijų metu, susirašinėjimo metu gauti duomenys; institucijų informacija, susijusi su nagrinėjama sritimi; kitų institucijų atlikti auditai; turimi statistiniai duomenys ir kt. Mero ir VRSA ataskaitos⁵¹</u> Viešųjų pirkimų procedūrų „Pirkimas“ aprašas; metiniai pirkimų planai; viešųjų pirkimų registrai; nešališkumo deklaracijos, konfidencialumo pasižadėjimai, privačių interesų deklaracijos sistemoje PINREG. <u>Skaičiavimai, analizė (teisės aktų, dokumentų turinio, teismų praktikos ir kt.)</u> <u>Interviu metodas (pateikiant klausimus):</u> su Savivaldybės administracijos, seniūnijų viešųjų pirkimų ir kitų skyrių darbuotojais, vykdančiais pirkimo procedūras⁵². 24 audituojamų subjektų (perkančiųjų organizacijų <u>apklausa</u> taikant anketavimo metodą pagal sudarytą klausimyną) ir 12 skyrių, įeinančių į savivaldybės administracijos sudėtį; VP skyriaus darbuotojų žinių testavimas (žinių patikrinimo testas).	Nustatyti, su kokiomis problemomis susiduria perkančiosios organizacijos, vykdydamos viešuosius pirkimus; ar joms pakanka kompetencijos ir įgūdžių turinčių viešųjų pirkimų specialistų, mokymų; ar aiškus ir suprantamas teisinis reglamentavimas ir kiek patiriama viešųjų pirkimų vykdymo sąnaudų. <u>Identifikuoti</u>, kas sudaro administracines pirkimų sąnaudas; Ar atliekamas pirkimų specialistų kompetencijos ir metodinės pagalbos poreikio vertinimas; ar ji suteikiama; ar PO savo išteklius vertina kaip pakankamus vykdyti pirkimus. Nustatyti pirkimų tikslus, uždavinius, rodiklius (įvertinti pirkimų sistemos veiklos efektyvumą ir/ar kt.)
2. Lėšos naudojamos racionaliai (įsigijimai atlikti už rinkos kainą)		

⁵⁰ <https://www.vrsa.lt/go.php/lit/VILNIAUS-RAJONO-SAVIVALDYBES-STRATEGINIAI-VEIKLOS-PLANAI/2014;>

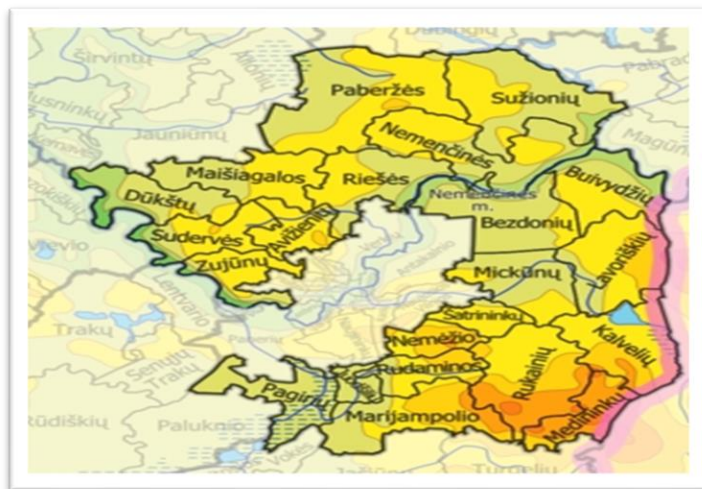
⁵¹ <https://www.vrsa.lt/go.php/lit/Vadovai/722/3/108>

⁵² savivaldybės interneto svetainė <https://www.vrsa.lt/>; audituojamų subjektų veiklos planavimo ir atsiskaitymo už veiklos rezultatus dokumentai; Mero ir administracijos 2020 m. veiklos ataskaita <file:///C:/Users/irenar/Downloads/mero%20ataskaita%2018.pdf>;

Audito ataskaitos skyrius	Taikyti duomenų rinkimo ir vertinimo metodai	Tikslas
1	2	3
2.1.-2.2 vidaus kontrolės VP srityje vertinimas (pirkimų rizikos vertinimas - pirkimų planavimo (2.1.), konkurencijos užtikrinimas/neužtikrinimas (2.1.2.); pirkimo skaidymo/neskaidymo (2.1.3.), rinkos tyrimo neatlikimas (2.1.4.), sutarčių keitimas (2.1.5.), viešų privačių interesų rizika (2.1.6))	<u>Dokumentų peržiūra</u>: Pirkimų dokumentai, e-sąskaitos, <u>Skaiciavimai ir analizė atskirų pirkimų</u>: Atskirų pirkimų/sutarčių vertinio rodikliai: ar sutaupyta lėšų, sutarčių pakeitimų skaičius ir kt. galimi rodikliai (plačiau 5 priede). Vertinimo apimtis: Mažos vertės pirkimuose, po kurių buvo sudarytos žodinės sutartys (t.y. itin mažos vertės pirkimai (iki 3000 Eur be PVM), kuriems keliami nedideli reikalavimai, profesiniu požiūriu vertinami mažai rizikingi. Siekiant, kad būtų įvertinta kuo didesnė pirkimų ir jų būdų įvairovė, rašytines sutartis padalijome į tris grupes: prekės, paslaugos, darbai; Konkretūs imties vienetai atsirinkti statistinės atsitiktinės atrankos būdu. Atsirinktų sutarčių sudarymui įvertinti buvo atliktas pirminis pirkimų rizikų vertinimas pagal atskirus klausimus apie pirkimo būdą, pirkimo paskelbimą, keltus kvalifikacijos reikalavimus, gautas pretenzijas, sutarčių kiekį su tuo pačiu tiekėju, sutarties keitimą bei pasiūlymą pateikusių tiekėjų skaičių. 2021-07-26 SKAT raštu Nr. S-46 paklausta VPT ir įvertinta gauta informacija dėl visų audituojamų perkančiųjų organizacijų. Atlikus pirminį vertinimą kaip rizikingos įvertintos: SA- 26; seniūnijose – 62 sutartis, bendra suma: darbų - 5,2 mln. Eur; paslaugų - 0,75 mln. Eur; prekių 0,988 mln. Eur. Iš viso – 7 mln Eur), kurios įvertintos pagal detalias audito procedūras (10 žingsnių). 2021-11-24 Kontrolės komiteto posėdžio protokolu Nr. T12-3 – dėl UAB „Rejspa“ informacijos viešinimo sutarčių.	<u>Įvertinti</u> atskirus pirkimus/sutartis, priežiūrą ir kontrolę vykdančių institucijų teiktų rekomendacijų įgyvendinimą; <u>Išanalizuoti</u>, galimai sukuriamą naudą įvertinant sutaupymą vykdant konkrečius pirkimus, t.y. kiek dėl taikomų kontrolės priemonių (jei tokios yra) sumažėjo konkretaus pirkimo kaina; ar vertinamas sutarties įvykdymo rezultatas.
2.3 Įvertinti ar centralizuoti kuro ir elektros energijos pirkimai užtikrintų lėšų racionalų naudojimą ir taupymą dėl masto ekonomijos	Duomenų rinkimo metodai: Dokumentų peržiūra, Apklausas. Duomenų vertinimo metodai: Skaiciavimas, Palyginamoji analizė, Atvejo / situacijos tyrimas.	<u>Įvertinti</u> ar centralizuoti kuro ir elektros energijos ir kt. pirkimai užtikrintų lėšų racionalų naudojimą ir taupymą dėl masto ekonomijos.

2020 m. Viešųjų pirkimų sistema (perkančiosios organizacijos ir audituojami subjektai):

1 pav.

Nemenčinės miesto seniūnija. Iš viso **24 audituojami subjektai**.

Be audituojamų subjektų savivaldybėje veikia: Švietimo įstaigos: Avižienių gimnazija, Bezdonių Julijaus Slovackio gimnazija, Buivydžių Tadeušo Konvickio gimnazija, Egliškių šv. Jono Bosko gimnazija, Juodšilių šv. Uršulės Leduchovskos gimnazija, Kalvelių „Aušros“ gimnazija, Kalvelių Stanislovo Moniuškos gimnazija, Lavoriškių Stepono Batoro gimnazija, Maišiagalos kun. Juzefo Obrembskio gimnazija, Maišiagalos Lietuvos didžiojo kunigaikščio Algirdo gimnazija, Marijampolio Meilės Lukšienės gimnazija, Medininkų šv. Kazimiero gimnazija, Mickūnų gimnazija, Nemenčinės Gedimino gimnazija, Nemenčinės Konstanto Parčevskio gimnazija, Nemėžio šv. Rapolo Kalinausko gimnazija, Paberžės „Verdenės“ gimnazija, Paberžės šv. Stanislovo Kostkos gimnazija, Pagirių gimnazija, Rudaminos „Ryto“ gimnazija, Rudaminos Ferdinando Ruščico gimnazija, Rukainių gimnazija, Valčiūnų gimnazija, Zujūnų gimnazija, Bezdonių „Saulėtekio“ pagrindinė mokykla, Dūkštų pagrindinė mokykla, Eitminiškių pagrindinė mokykla, Pakenės Česlovo Milošo pagrindinė mokykla, Kyviškių pagrindinė mokykla, Mostiškių mokykla-daugiafunkcis centras, Rakonių pagrindinė mokykla, Riešės šv. Faustinos Kovalskos pagrindinė mokykla, Sudervės Mariano Zdziechovskio pagrindinė mokykla, Sužionių pagrindinė mokykla, Šumsko pagrindinė mokykla, Buivydiškių pradinė mokykla, Veriškių pradinė mokykla, Avižienių vaikų lopšelis-darželis, Bezdonių vaikų darželis, Buivydiškių vaikų darželis, Glitiškių vaikų darželis, Kabiškių vaikų lopšelis-darželis, Kalvelių vaikų darželis, Lavoriškių lopšelis-darželis, Maišiagalos vaikų lopšelis-darželis, Marijampolio vaikų lopšelis-darželis, Medininkų vaikų darželis, Mickūnų vaikų lopšelis-darželis, Nemenčinės vaikų darželis, Nemenčinės vaikų lopšelis-darželis, Nemėžio vaikų lopšelis-darželis, Pagirių „Pelėdžiuko“ vaikų darželis, Riešės vaikų darželis, Riešės vaikų darželis, Rudaminos lopšelis-darželis, Rudausių daugiafunkcis centras, Rukainių vaikų darželis, Skaidiškių mokykla-darželis, Vaidotų mokykla-darželis „Margaspalvis aitvarėlis“, Valčiūnų vaikų lopšelis-darželis, Vilniaus rajono savivaldybės sporto mokykla, Rudaminos meno mokykla, Pagirių meno mokykla, Nemenčinės muzikos mokykla. Iš viso **63 įstaigos**.

Socialinės įstaigos: Juodšilių seniūnijos bendruomenės socialinių paslaugų centras, Paberžės socialinės globos namai, Vilniaus r. šeimos ir vaiko gerovės centras, Nemenčinės neįgalųjų dienos centras, Šeimos ir vaiko krizių centras, Vilniaus rajono socialinių paslaugų centras, Kuosinės socialinės globos namai. Iš viso **7 įstaigos**.

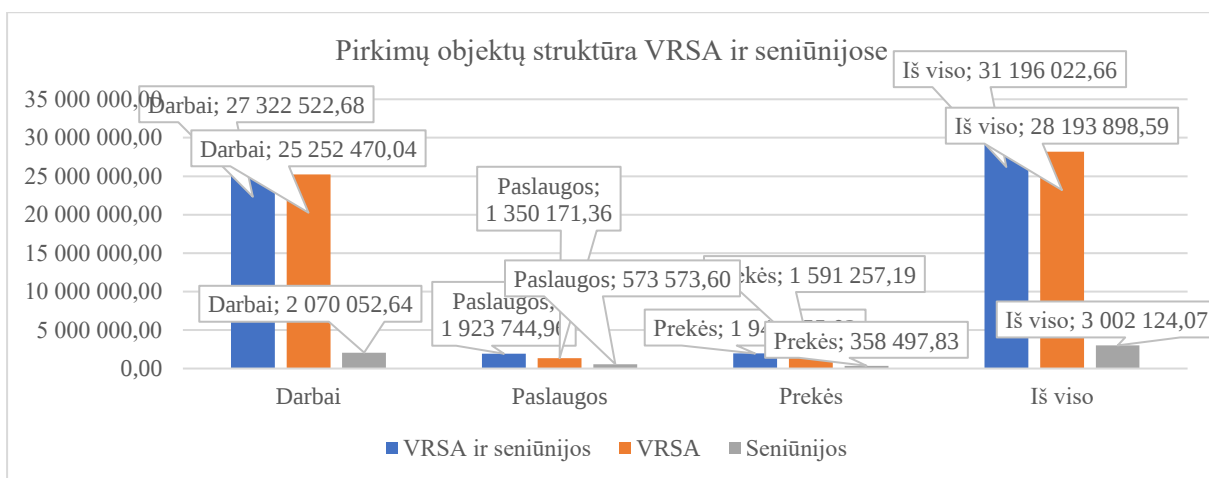
Kultūros įstaigos: Vladislavo Sirokomlės muziejus, Vilniaus krašto etnografinis muziejus, Nemenčinės daugiafunkcinis kultūros centras, Rudaminos daugiafunkcinis kultūros centras, Centrinė biblioteka. Iš viso **5 įstaigos**. Kitos: Pedagoginė psichologinė tarnyba, Kontrolės ir audito tarnyba, Priešgaisrinė tarnyba. **3 įstaigos**.

Iš viso **103 perkančiosios organizacijos**⁵³, sudaro savivaldybės bendrą Viešųjų pirkimų sistemą. 2020 metams Vilniaus rajono savivaldybės taryba patvirtino 100,7 mln. Eur pajamų biudžetą, kuris kasmet auga.

⁵³ 2020-02-21 tarybos sprendimas Nr. T3-39 „DĖL VILNIAUS RAJONO SAVIVALDYBĖS 2020 METŲ BIUDŽETO PATVIRTINIMO“

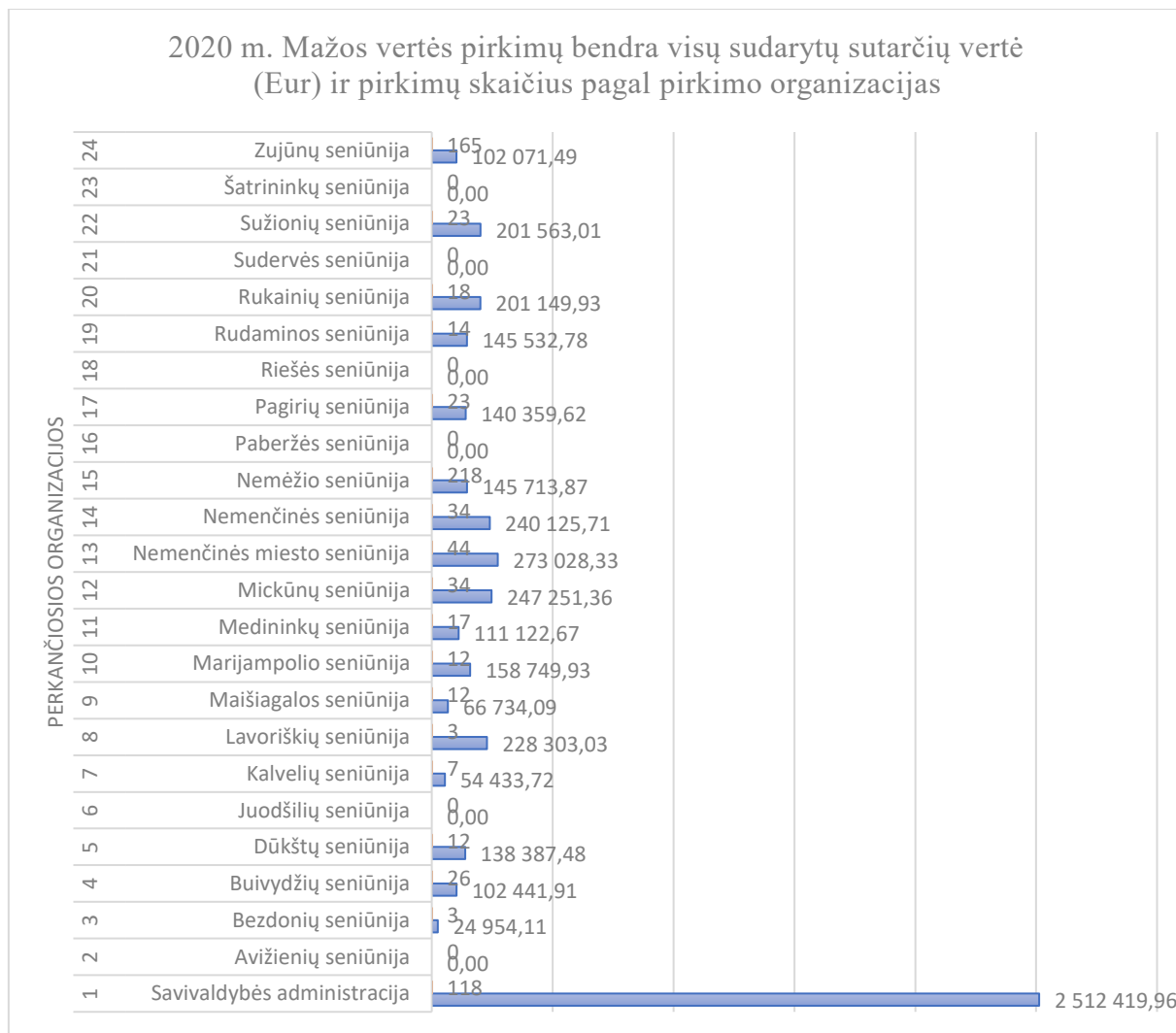
2020 m. pirkimų struktūra savivaldybės administracijoje ir seniūnijose

1pav.

Šaltinis – Savivaldybės kontrolės ir audito tarnyba pagal Centrinio viešųjų pirkimų portalo duomenis

2 pav.

Šaltinis – Savivaldybės kontrolės ir audito tarnyba pagal Centrinio viešųjų pirkimų portalo duomenis

Pirkimų efektyvumo vertinimo (galimi) rodikliai:

Sutaupyto lėšos, proc. Rodiklis parodo, kiek lėšų buvo numatyta išleisti pirkimų vykdytojo vykdytiems pirkimams ir kiek buvo išleista faktiškai arba kiek lėšų per metus vykdant pirkimus buvo išleista mažiau, nei įsigijus tas pačias prekes, paslaugas ar darbus rinkoje vyraujančiomis kainomis. Rodiklis gali būti nustatomas kaip visų pirkimo vykdytojo organizacijoje vykdytų pirkimų planuojamos vertės ir faktiškai įvykdytos sutarties vertės skirtumo dalių nuo planuojamos pirkimo vertės vidurkis arba susumuojant visų per metus vykdytų pirkimų vykdytojo organizacijoje sutaupytas lėšas, įsigijus prekes, paslaugas ar darbus mažesnėmis, nei rinkoje vyraujančiomis kainomis.

Galutinė sumokėta suma, proc. Rodiklis parodo, kiek sutarties vykdymo metu buvo sumokėta daugiau nei pradinės sutarties vertė. Rodiklis apskaičiuojamas lyginant galutinę tiekėjui sumokėtą sumą (įvertinant sutarties pakeitimus ir su vertinamos sutarties vykdymu susijusius papildomus susitarimus) su pradine sutarties verte.

Sutarties įvykdymo terminas, proc. Rodiklis parodo, kiek pradinio sutarties įvykdymo termino data skiriasi nuo faktinės sutarties įvykdymo datos. Rodiklis apskaičiuojamas, kaip pradinio sutarties įvykdymo termino datos skirtumas su faktine sutarties įvykdymo data – teigiamas, lygus 0, neigiamas – proporcingai lyginant su pradiniu sutarties terminu.

Sutarčių pakeitimų dalis nuo visų sudarytų sutarčių skaičiaus, proc. Rodiklis parodo, kokią dalį sutarčių pakeitimais sudaro nuo visų pirkimų vykdytojo sudarytų sutarčių skaičiaus, proc. Dažnas sutarčių sąlygų keitimas gali signalizuoti apie nepakankamai atsakingą viešųjų pirkimų proceso planavimą. Rodiklis nustatomas kaip sutarčių pakeitimų skaičiaus dalis nuo visų sudarytų sutarčių skaičiaus, proc.

Prekių, paslaugų ar darbų atitikimas techninei specifikacijai, proc. Rodiklis rodo, ar galutinis rezultatas visiškai atitinka pirkimo techninės specifikacijos reikalavimus. Rodiklis apskaičiuojamas lyginant techninės specifikacijos reikalavimus su galutiniu rezultatu, skaičiuojant atskirų punktų atitiktį proc. Siekiama ne mažiau 98 proc., leidžiant 2 proc. neesminių neatitikimų.

Prekių, paslaugų ar darbų kokybės vertinimas, balais. Rodiklis rodo, kaip sutarties rezultatą vertina galutinis naudotojas. Rodiklis nustatomas apklausiant galutinius naudos gavėjus⁵⁴.

2018⁵⁵ – 2020 m. Savivaldybės administracijos rodikliai Švieslentės duomenimis

1 lentelė

Metai	Visų sudarytų sutarčių vertė, Eur	Žaliųjų pirkimų vertė, Eur	Pirkimų, kai taikytas kainos (sąnaudų) ir kokybės santykio ar sąnaudų kriterijus, vertė, Eur	Centralizuotų pirkimų vertė, Eur	Rezervuotų pirkimų vertė, Eur	[1] Žaliųjų pirkimų vertė, proc.	[3] Pirkimų, kai taikytas kainos (sąnaudų) ir kokybės santykio ar sąnaudų kriterijus, vertė, proc.	[5] Centralizuotų pirkimų vertė, proc.	[7] Supaprastintų rezervuotų pirkimų vertė, proc.
2018	20.245.183,2	56.046,3	7.475.790,1	3.034.527,4	0,0	0,3	36,9	15,0	0,0
2019	22.158.332,4	91.486,7	7.205.390,4	376.351,0	0,0	0,4	32,5	1,7	0,0
2020	25.357.632,4	168.503,1	2.724.626,6	386.987,5	0,0	0,7	10,7	1,5	0,0

Metai	Visų pirkimų skaičius	Žaliųjų pirkimų skaičius	Pirkimų, kai taikytas kainos (sąnaudų) ir kokybės santykio ar sąnaudų kriterijus, skaičius	Centralizuotų pirkimų skaičius	[2] Žaliųjų pirkimų skaičius, proc.	[4] Pirkimų, kai taikytas kainos (sąnaudų) ir kokybės santykio ar sąnaudų kriterijus, skaičius, proc.	[6] Centralizuotų pirkimų skaičius, proc.
2018	39	4	10	10	10,3	25,6	25,6
2019	48	4	7	12	8,3	14,6	25,0
2020	36	5	7	12	13,9	19,4	33,3

Šaltinis – Savivaldybės kontrolės ir audito tarnyba pagal Centrinio viešųjų pirkimų portalo duomenis <https://vpt.lrv.lt/lt/svieslente> (perkančiosios organizacijos kodą 188708224).

• Žalia : gerai • Geltona : vidutiniškai • Raudona : patenkinamai arba blogai⁵⁶

⁵⁴ Galimi ir kiti pirkimų vykdytojų pasirinkti rodikliai (neviršijant sukuriamos naudos, neužsikraunant vien procesais)

⁵⁵ 2018 m. įtraukti dėl pokyčių atvaizdavimo

⁵⁶ Pirkimų vykdytojų švieslentės rodiklių apskaičiavimo metodika

https://vpt.lrv.lt/uploads/vpt/documents/files/LT_versija/Statistika_ir_analize/Temines_viesuju_pirkimu_analizes/Pirkimu_vykdytoju_svieslentes_rodikliu_apskaičiavimo_metodika.pdf

2020 metų faktinių kuro išlaidų palyginimas su galimomis kuro pirkimo išlaidomis:

Pagal UAB „Emsi“, UAB „Baltic petroleum“ ir UAB Viada LT vidutines metines kainas:

1 lentelė

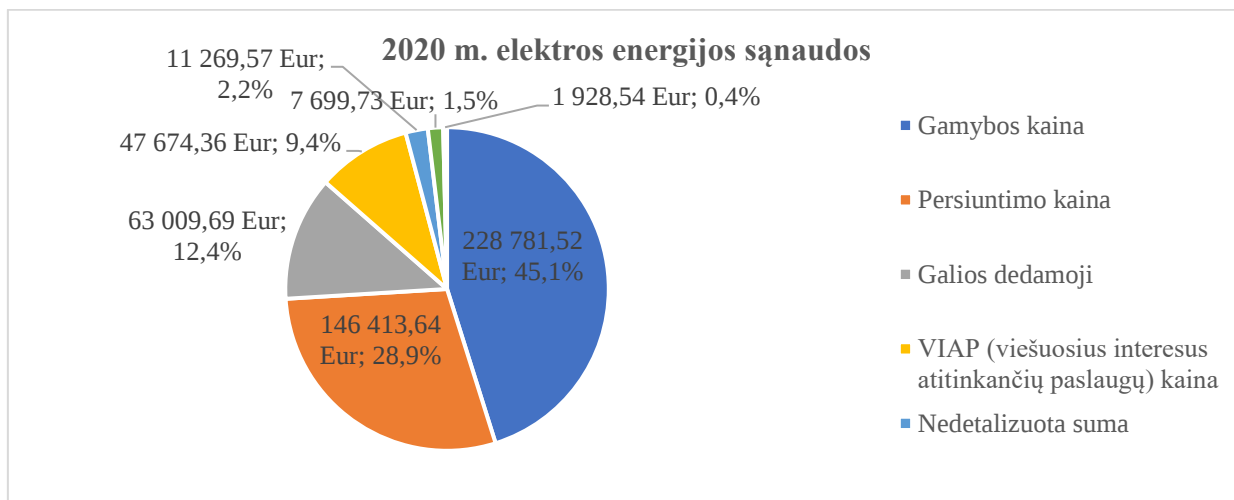
Kuro rūšis	Faktinės išlaidos su PVM (Eur)	Išlaidos UAB „Emsi“ kainomis	Išlaidos UAB „Baltic petroleum“ kainomis	Išlaidos UAB Viada LT kainomis	Skirtumas tarp faktinių ir galimų UAB „Emsi“ išlaidų (2-3)	Skirtumas tarp faktinių ir galimų UAB „Baltic petroleum“ išlaidų (2-4)	Skirtumas tarp faktinių ir galimų UAB Viada LT išlaidų (2-5)
1	2	3	4	5	6	7	8
A92	1 893,83	1 861,14	2 255,48	Nebuvo pirkimų	32,69	-361,65	-
A95	73 295,53	76 477,22	73 238,99	66 693,65	-3 181,69	56,54	6 601,88
A98	370,65	405,69	Nebuvo pirkimų	370,24	-35,04	-	0,41
Dyzelinas	62 741,03	65 696,46	63 725,56	57 758,56	-2 955,43	-984,53	4 982,47

Šaltinis: Pagal Administracijos ir seniūnijų duomenis

2020 m. elektros energijos sąnaudų struktūra proc.

(didžiausia: gamybos kaina – 45,1 proc).

1 pav.

Šaltinis – Savivaldybės kontrolės ir audito tarnyba, remiantis pateiktas Vilniaus rajono savivaldybės administracijos ir Seniūnijų duomenimis.